

AUSTRALIJOS LIETUVIS

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei metų 26/0, atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati. Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0; už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0. Adresas: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Tel. LU 5827

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN
The first Lithuanian Periodical in Australia
Publisher: Jurgis Glušauskas

Printed and published by Australijos Lietuvis Publishing Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Phone LU 5827

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

ŠEŠTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

Adelaide, 1953 m. birželio/June 13 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 12(123)

Korejoje taika?

KARO BELAISVIŲ PASIKEITIMO SUTARTIS JAU PASIRAŠYTA. PIETŲ KOREJŲ TĖS KARĄ TOLIAU IKI VISOS KOREJOS SUVIENIJIMO

Pagalau pašalinta viena gal didžiausių kliūčių pasiekti taiką Korejoje: pasirašyta karo belaisvių pasikeitimo sutartis. Kaip žinome, Sąjungininkai nesutiko gražinti tuos karo belaisvius, kurie atsisakė grįžti į komunistų valdomas sritis, gi komunistai reikalavo juos būtina gražinti.

Pagal dabar pasirašytą sutartį nesutinkančių grįžti karo belaisvių likimas perduodamas penkių tariamai neutralių valstybių žinion. Būtent: Indijos, Lenkijos, Čekoslovakijos, Švedijos ir Šveicarijos. Indija bus tos neutralios komisijos pirmininku ir tik ji viena atsisavo policines jėgas perimti karo belaisvių apsaugą. Kitos keturios neutralios valstybės atsisų tik administracijos pareigūnus, ne daugiau kaip po 50 asmenų kiekviena.

Praslinkus 60 dienų po taikos sutarties pasirašymo (ji kol kas dar nepasirašyta, bet manoma, kad bus pasirašyta) ši komisija perima savo žinion visus karo belaisvius, kurie atsisako repatriuoti į savo kraštus. Jos žinioje karo belaisviai išbūs 90 dienų. Šiame laikotarpyje komunistai politškai turi teisės laikyti karo belaisvių stovyklas (ne daugiau kaip 7 asmenų kiekvieniems 1000-ūių belaisvių) ir juos "svietinti", kaip sakant, terorizuoti, kad jie grįžtų į komunistų valdomas sritis. Šiuos "apaštalus" lydės tos neutralios komisijos nariai, o taip pat spaudos atstovai. Jeigu ir po tokio "apšvietimo" dar atsisako karo belaisviai, kurie vis dėlto, nežinint visų teroro priemonių, negrįš, tai vėliau politinė komisija nuspręs, kur juos padėti. Šitas sprendimas turi būti padarytas per 30 dienų pasibaigus jų laikymo stovyklose laikui. Tie, kurie norės, galės būti išsiųsti į neutralią valstybę savo likimui.

Vertinant šį susitarimą reikia pasakyti, kad nors teoretškai nenorintieji grįžti karo belaisviai ir nebus priverstinai gražinti, bet faktinai bus panaudotos mums jau gerai žinomos teroro priemonės juos susigražinti. Komunistai čia laimėjo beveik viską, ką jie norėjo. Reikia dar atsiminti, kad Indija yra aiškaus prokomunistinio nusistatymo ir kartu su Lenkijos ir Čekoslovakijos atstovais, kurie juk nėra jokie "neutralūs", darys sprendimus palankius komunistams.

Pietų Korėjos vyriausybė labai aktingai priešinosi tokiai. Sąjungininkų kapituliacijai. Esminis dalykas yra ne tie 34.000 karo belaisvių, bet visos Korėjos suvienijimas. Prisimenama iš ankstesnių JAV-bių vadų pareiškimų, kad karas bus vedamas tol, kol visa Korėja bus suvienyta. Pagaliau šimtai atsakingų asmenų pareiškė, kad karas Korėjoje yra faktinai karas su komunistų agresija, kuri turi būti sutriuš-

kinta. Visų tų tikslų dabar Sąjungininkai atsisakė. Todėl Pietų Korėjos vyriausybė nusprendė taikos sutarties nepasirašyti ir tęsti karą viena. Netenka visai kalbėti, kad šis sprendimas yra daugiau psichologinės reikšmės, negu realios, nes Pietų Korėjos armija vargiai ar galės bent dvi savaites laikytis prieš milijoninę Sovietų Rusijos remiamą, Kinijos ir Šiaurės Korėjos armiją. Jau paliaubų išvakarėse 9 rusų bombonešiai išdriso užskristi ant Seoulio ir išmesti bombas, keršydami už Pietų Korėjos vyriausybės atakumą nepasiduoti komunistams. Tačiau Pietų Korėjos sprendimas tęsti karą yra drąsus ir vyriškas žingsnis, nes kapituliacijomis dar niekas nieko nėra laimėjęs.

Pasirašius taikos sutartį, siena, skirianči Pietų ir Šiaurės Korėją pasiliks maždaug ta pati, kuri buvo ir karui prasidedant.

Kaip vystysis reikalai toliau kol kas sunku pasakyti, tačiau Sąjungininkų kapituliacija prieš komunistų labai slegiančiai veikia tuos, kurie gerai supranta komunistų pavojų.

"AMAZONĖS ONA" IŠŠOVĖ...

Gegužės 25 dieną, JAV-bėse, Nevados dykumoje, kur jau susprogdinta ne vienas desėtkas atominių bombų, pirmą kartą žmonijos istorijoje iššovė atominė artilerija.

Pati kanuolė yra 44 pėdų ilgio. Jos sviedinys yra 250 milimetrų storio, tačiau jo jėga atstoja 15.000 tonų TNT (ikišiolinis bombos užtaisas). Kanuolė buvo užtaisyta karių specialistų, bet ją iššovė mokslininkų komisija, pasilėpusi slėptuvėje už 10 mylių nuo kanuolės. Bijota, kad dėl kokių nors priežasčių sviedinys gali sprogti iššaukiant, todėl prisilaikyta visų atsargumo priemonių.

Palyginimui sviedinio ardomosios jėgos galingumui pasakytina, kad pirmoji atominė bomba, numesta ant Hiroshimos Japonijoje, atstojo 20.000 tonų TNT.

Šio bandymo taikiniai buvo sudaryti iš 50 medžių, pastatytas 45 tonų dyzelinis lokomotyvas, 15 vagonų, tankų, lėktuvų ir fortifikacijų. Gi triušiai, pelės ir kiaulės buvo gyvoji medžiaga. Žodžių buvo inscenizuotas prieš fronto užnugaris.

Pakilus radioaktyvioms dulkėms nuo sprogo vietos, 2.500 karių pilnoje kautynių aprangoje vykdė priešų ataką.

Šią pirmąją atominę kanuolę kariai pakrikštijo "Amazonės Ona", gi jos serij, kuri stovėjo 200 jardų atstumu nuo pirmosios, pakrikštijo "Atomine Ona".

Gi birželio 4 dieną toje pat dykumoje vėl susprogdinta atominė bomba, pati galingiausia, kokia buvusi iki šiol. Jos galingumas matuojamas 50 kilotonų (1 kilotonas=1000 tonų TNT sprogstamosios medžiagos). Taigi, ši bomba galingsnė už pirmąją 2 1/2 karto.

Sprogimo šviesa buvo matyti net San Franciske, esančiame už 600 mylių. Ugnies stulpas pakilo 40.000 pėdų (apie 12 kilometrų).

EVERESTAS NUGALĖTAS

Anglijos karalienės karūnacijos išvakarėse anglų ekspedicijos dalyviams pavyko užkopti ant aukščiausio pasaulyje Everesto viršukalnio. Šis viršukalnis yra apie 9000 metrų aukščio ir iki šiol dar niekam nebuvo pavykę ant jo užkopti.

Ekspedicijai vadovavo pulk. John Hunt, o dalyvių tarpe, kuriems pavyko užkopti ant viršūnės, buvo Edmund Hillary, naujazelandietis bitininkas, išsipraktikavęs karstyti kalnais Naujoje Zelandijoje, ir ne Britų pilietis Šerpa Tensing Bhutia.

BOLSEVIKŲ ŽODŽIAI IR DARBAI

TRAGIŠKUOSIUS BIRŽELIO ĮVYKIUS MININT

Lietuvos - SSSR santykiai prieš karą buvo pagrįsti pirmoje eilėje 1920 m. liepos 12 d. Maskvoje pasirašyta Taikos Sutartimi ir 1926 m. rugsėjo 28 d. Nepuolimo Sutartimi.

1935 m. liepos 12d. minint Taikos Sutarties 15-ją sukaktį, SSSR užsienio reikalų komisaras Litvinovas pareiškė Lietuvos atstovams:

"Man labai malonu, mielas pone ministeri, kad galii prfimiti tiek Tams-tą asmeniškai, tiek Lietuvos delegacijos narius ir kartu atšvesti mūsų tarpvalstybinės taikos sutarties 15 metų sukaktį. Šita sutartis nebuvo vien oficiali SSSR ir Lietuvos valstybių diplomatinii santykių pradžia, bet kartu ir pradžia draugiškų santykių, kurie per 15 metų nebuvo sudrumsti. Daugiau dar — šitie santykiai kasmet tvirtėjo ir darėsi vis tampsni..."

1934 m. balandžio 4 d., dar neišėjus Nepuolimo Sutarties terminui, Sovietų Vyriausybė pasiūlė Lietuvos Vyriausybei ją pratęsti dar 10-čiai metų. Ta proga tas pats Litvinovas šitaip pasisakė:

"Ponai Atstovai! Šiandien mes gvildiname sutartis, kurios pasibaigs tik po 1 1/2 metų. Vekselio, kurio terminas dar nesuėjęs, išpirkimas įrodo tiek gerą jo davėjų valią, tiek ir jo gerą finansinę būklę. Mūsų atveju patys faktai byloja, jog mūsų vyriausybės, norėdamos parodyti savo gerą valią ir didelę taikos meilę, jau dabar gerokai iš anksto rūpinasi dar nesuėjusiais terminais. Tat patvirtina, kad ir tas punktualumas, su kuriuo buvo atsakyta į Sovietų vyriausybės iniciatyvą ir kuris diplomatijos istorijoje neturi sau lygaus pavyzdžio. Vos mes kovo 20 d. pasiūlėm Jūsų vyriausybėms prailginti sutartis — tuoj po kelių dienų Jūsų vyriausybės atsakė — ir tai nuširdžiu, besąlyginu ir pozityviu būdu. Šiandien, suėjus vos porai savaitių, sutarkyta jau ir oficialioji reikalo pusė... Mes norėjome Jums pasiūlyti sutartis

prailginti neterminuotai. Tačiau terminų nenustatymas mums pasirodė abstrakcija, filosofinė koncepcija... Kad ir kaip ten bebūtų, tačiau pasaulis turi žinoti, jog mūsų pasiūlymas nėra termininis, jog jis buvo sudarytas ne atsitiktinių aplinkybių verčiamas, bet kad tai yra išraiška pastovios ir nieku neapbrėžtos taikos politikos, kurios pagrindus sudaro išlaikymas nepriklausomų tų jaunų valstybių, kurioms Jūs čia atstovaujate..."

1939 m. spalio 10 d. Maskvoje pasirašytos Sutarties apie Vilniaus miesto ir jo srities perdavimą Lietuvos Respublikai bei apie savitarpio pagalbą VII straipsnis skelbė:

"Sios Sutarties taikymas joku atsitikimu neprivalo paliesti Susitariančių Šalių suverenii teisių, specialiai jų konstitucinės santvarkos, jų ekonominės ir socialinės sistemos, jų karinės organizacijos ir, bendrai kalbant, nesikišimo į vidaus reikalus dėsnių."

O SSSR užsienio reikalų komisaras V. Molotovas viešame Vyriausiojo Sovieto posėdyje 1939 m. spalio 31 d., komentodamas su visomis trimis Pabaltijo Respublikomis pasirašytas panašias sutartis, be kito ko, pareiškė:

"Neteisinga sakyti, kad tos nepuolimo sutartys yra SSSR įsikišimas į Estijos, Latvijos ir Lietuvos vidaus reikalus, kaip stengiasi įrodyti kai kurie užsienio spaudos organai. Priešingai, pasirašiusiųjų valstybių suverenumo neliečiamybė yra tose savitarpio pagalbos sutartyse formaliai pripažinta, ir nesikišimo į kitos valstybės vidaus reikalus dėsniis jose yra patvirtintas. Tos sutartys remiasi abišale partnerio politinės, socialinės ir ekonominės santvarkos pagalba, ir jų paskirtis yra sutvirtinti taikais ir geros kaimynystės bendradarbiavimo tarp mūsų tautų pagrindus. Mes insistuosime su sąlyga visišk abišalijumo, kad pasirašytos sutartys būtų įgaliaji ir kruopščiai vykdomos, pareiškdami, jog plepalai apie

ATOMINIŲ BOMBŲ NEŠĖJAI PERSKRIDO ATLANTĄ

50 naujausio tipo JAV-bių bombonešių — B47 Stratojet, — kurie pritaikyti nešti atomines bombas, perskrido Atlantą ir nusileido vienoje JAV-bių bazėje Anglijoje. Pakely bombonešiai išmetė "atomines" (netikras) bombas. Kiekvienas bombonešis skrido visiškai pasirovęs kovai.

Bombonešis B47 įgulą sudaro 3 asmenys. Šių bombonešių pradeta serijinė gamyba — po vieną kasdien.

Bombonešiai skrido vidutiniškai 500 mylių (apie 800 km) greičiu per valandą.

Pažymėtina, kad šie 50 bombonešių atstoja 6.000 tipo B29 Supertvratovių, kurios tūkstančiais bombardavo Vokietiją.

BRITŲ COMONWEALTHO MINISTERIAI PIRMININKAI POSĖDŽIAUJA

Pasibaigęs Karalienės karūnacijos iškilimams Londone pradėjo posėdžius Britų dominijų ministeriai pirmininkai, kartu su Sir W. Churchiliu. Svarstoma Britų pozicija įvyksiančioje Trijų Didžiųjų konferencijoje Bermundo saloje birželio pabaigoje. Spaudos pranešimais, esą vėsi min. pirmininkai palaiko Sr Churchilo planą, pagal kurį turėtų būti suaukta Keturių Didžiųjų (su Sov. Rusija) konferencija taikos problemoms svarstyti. Australijos ir N. Zelandijos ministeriai kelia Pacifiko srities saugumo klausimą. Atrodo, kad be JAV-bių aktingos paramos toks saugumas šioms tautoms negali būti užtikrintas, nes jėgos, lyginant jas su Azijos tautomis, yra pernelyg jau menkos, o Britanija nedaug tegali tiesioginiai ką pagelbėti.

JAV-bės PRIEŠ KOMUNISTŲ KINIJOS IŠILEIDIMĄ I JUNGTTINES TAUTAS

Anglijos vyriausybė daro pastangų, kad Komunistinė Kinija, pasirašius Korėjoje paliaubas, būtų tuoj pat išleista į Jungtinių Tautų Organizaciją. Prieš tokį projektą kategoriškai pasisakė Amerikos vyriausybė ir Senatas. Birželio 2 dieną Senatas pasisakė 76-šiais balsais prieš 0, kad Komunistinė Kinija nebūtų įsileista į JT Organizaciją.

Vyriausybės gi sluogsnuose buvo pareikšta, kad JAV-bių vyriausybė ir toliau pripažins tik Kinijos tautinę vyriausybę, dabar esančią Formozos saloje ir ją rems ūkiškai ir ginklais, nes jeigu Korėjoje karas ir būtų tam tarpui nutrauktas, tai reikia ruošti sekantį komunistų agesijai kitoje vietoje.

PRANCUZIJA VIS DAR BE VYRIAUSYBĖS

Jau dvi savaites Prancūzija be vyriausybės. Keturi asmenys, įvairių partijų atstovai, bandė sulipdyti vyriausybę, bet vis gauta parlamento nepasitikėjimą ir tuoj pat sugrįžė.

Stebint iš šalies, atrodo, kad Prancūzija turėtų keisti rinkimų sistemą, analogiškai gal Amerikos JV-bių ar Britanijos sistemai, kada viena partija gauna absoliutinę daugumą ir tada vyriausybė yra patvari ir gali sėkmingai vadovauti valstybei. Ko verta tokia sistema, kuri žlugdo pačią valstybę.

AUTOMOBILIZMAS AMERIKOJE

Prekybos departamento žiniomis, 1952 metais JAV-bėse ant kelių buvo 53.258.570 įvairių rūšių automobilių — vienas kiekvieniemis 3 - 4 žmonėms.

ŠNIPAI TURI MIRTI

JAV-bėse nuteistieji mirti Julius ir jo žmona Ethel Rosenbergai už šnipinėjimą atominėje srityje Sovietų Rusijos naudai, atmetus visas jų apeliacijas ir skundus, paskirti nužudyti birželio 18 dieną. Jų gynybai dar daro paskutines pastangas išgelbėti jų gyvybes.

I jų ir kitų įtakingų asmenų prašymus pasigailėti teisingumo organų buvo atsakyta, kad jeigu mirties bausmė baudžiama už vieno žmogaus nužudymą, tai kiek Amerikos žmonių gali būti išžudyta išdavus komunistams atominių tyrinėjimų paslaptis?

ANGLAI PANEIGĖ

JAV-bių Senato Speciali Tyrinėjimų Komisija, kaip esame rašę, apkaltino anglus, kad jų laivai gabeno Kinijos komunistų kariuomenę į Korėją. Anglų įstaigos ir laivų bendrovė tas žinias paneigė. Tada amerikiečiai išvardino laivus, kurie kariuomenę gabeno. Anglų bendrovė pasiteisino, kad tie laivai buvę kinų komunistų sučiupti ir priversti gabenti komunistų kariuomenę.

Lietuvių Teatras - Studija

Australia Hall, Angus street
1953 m. birželio mėn. 19 d.
"KAZIMIERAS SAPIEGA"
B.Sruogos istorinės kronikos finalinė scena
Dail. A. Rūkštelė
"VIENA VAKARĄ"
A.Skėmos 1 v. pjesė
Dail. A. Rūkštelė
"MEŠKA"
A. Čechovo 1 v. komedija
Dail. Zygas
Bilietai gaunami sekmadieniais šv. Juozapo bažnyčios salėje ir vaidinimo dieną prie įėjimo.
Pradžia 8 v.v.

V Siurpusis Birzelis

Lietuviui, susigyvenusiam su gamta, sunku būtų pavadinti birželį šurpiu. Tai maloniausias laikas, kada medžiai apsidengę žalumu, pievos pasipuošios įvairiaspalviais žiedais, o rugiai plaukia ir liūliuoja, kaip Baltijos jūros bangos.

Tačiau birzelis ne tik Lietuvai, bet ir visam Pabaltijio kraštui tapo šurpiu, dėl vykusių tą mėnesį tragedijų. Mes negalime ir neprivalome užmiršti, kad 1940 m. birželio mėn. Sovietų Sąjungai, sulaužiusi visas pasirašytas sutartis, okupavo tuos kraštus, prinesdama savo despotišką teroro ir priespaudos režimą. Lietuvos liaudį bolševikų okupacija užklupo visai netikėtai, klastingai. Buvo sulaužyta 1920 m. liepos mėn. 20 d. taikos sutartis, 1926 m. nepuolimo sutartis ir, pagaliau, 1939 m. Tarpusavės Pagalbos paktas. Rusai visa tai pamynę ir okupavę kraštą pradėjo jį terorizuoti, naikinti lietuvių kultūrą bei ekonominį gyvenimą, griauti visose srityse per 20 su viršum metų pasiektus laimėjimus, grūsti į kalėjimus bei žudyti Lietuvos ramius gyventojus.

Vos porai mėnesių po rusų įsiveržimo į Lietuvą praėjus, į kalėjimus buvo sugrąžinta virš 12.000 politinių kalinių. Iki 1941 m. birželio mėn. buvo nužudyta per 5.000 žmonių! Bet tai buvo tik įžanga į 1941 m. birželio mėn. 13 - 14 dienas, kada negirdėti Vakarų Europoje mastu imta gaudyti Lietuvos gyventojai trimėjimui į Sibirą. Tokie trimėjimai Rusijoje buvo ne naujiena, tačiau Vakarų Europoje apie tai nežinota, o jei kas ir žinojo, tai tylėjo. Net ir artimi kaimynai lietuviai, kurie kartkartėmis pasiskaitydavo rusų emigrantų spaudoje šurpių trimėjimų aprašymus, netikėjo. Tik patys tą siaubą pergyvenę apsižiūrėjo, kad iki rusų - vokiečių karo pradžios, t. y. per vienus metus, Lietuva neteko per 40.000 gyventojų.

Visa Lietuva paplūdo ašarose. Šis pasaulyje negirdėtas veiksmas buvo įvykdytas pagal smulkiai išdirbtą planą, kurį pasirašė NKVD liaudies komisaro pavaduotojas, valstybės saugumo 3-čio rango karininkas, Sierovas. Tas išaiškėjo tik bolševikams išbėgus iš Lietuvos, kada vienoje NKVD įstaigoje buvo rastas instrukcijos originalas, kurio vėliau buvo paskelbta fotokopija.

Yra gautos iš tikrų šaltinių žinios, jog Maskba iš Auksčiausios Tarybos buvo pareikalavusi "papasąjti" Maskvos vyriausybės sutikimo išvežti iš Lietuvos 700.000 žmonių, t. y. apie 25% gyventojų. Reikia padėkoti Auksčiausiajam, kad tuo laiku jie savo užmačius įvykdėti nesuspėjo, tačiau jie tuos planus vykdė dabar, antrą kartą Lietuvą okupavę.

Bolševikų terora lietuviai kentėjo nuo pat okupavimo pradžios, tačiau šurpulingiausias kerštingumas buvo pajustas traukiantis bolševikams iš Lietuvos, kada kruvina NKVD ranka palietė apie 480 lietuvių vietovių. O tas atstiklo vėl birželį. Čia kruvina čekistų ranka paliko, nespėjusi sunaikinti savo siutimo pėdsakus ir kankinimais išniekintas aukas. Rainių miške lyje, prie Telšių, rasta 76 kalinių lavonai, jų tarpe dviejų raudonarmiečių.

Tenai tam sadistiniam darbu buvo specialiai pasiruošta: paruoštas vanduo, atgabenta elektros mašinos, paruošta vieliniai rimbai, peiliai, ođai lupti įrankiai ir kita. Kad užslopingtų kalinių balsus prie kalėjimo ir miško buvo pastatyta daug tnakų, kurie savo dejavimu slopino kalinių dejavimus ir pagelbos šauksmus. Aukų lavonai buvo rasti sulaužytais rąkų ir kojų kaulais, nuluptomis odomis, ištrauktais liežuviais ir t. t. Žudynių vietoje buvo rasta visi kankinimo įrankiai.

Ypatingai žiauriai buvo kankinama Kretingoje, kur rasta lavonų nukirstomis galvomis, nuo kojų numaustyta oda. Vienuolyno sodelyje rasta ugnia-kura, prie kurios buvo žmonių odos liekanų. Kaune, Petrašiūnuose, katalikams skirtų kapinių sklype, buvo įrengta slapta terora aukoms laidoti vieta. Raseiniuose atkasus lavonus rasta klaukus vaizdas: sutriuškinti kaulai, supjaustyti ir subadyti kūnai, sužaloti lyties organai... Kaune IX forte rasta tas pat. Panevėžyje nužudyta ir išniekinta 24 cukraus fabriko darbininkai, nežmoniška nužudyta Dr. Mačiulis, atitrauktas nuo operacijos stalo, Dr. Gudonis, Dr. Žemgulis, gail. sesuo Ramantauskaitė.

Gal būt siaubingiausia buvo paliesta Praveniškių priverčiamojam darbo stovykla, kur bolševikai kalino 450 žmonių. Jie visi buvo sušaudyti iš kulkosvaizdžių. Kartu su kaliniams buvo sušaudyta ir visa stovyklos administracija apie 50 žmonių su šeimomis ir mažamečiais vaikais. Tačiau lavonų krūvose paliko keletas gyvų kalinių, kurie vėliau ir papasakojo apie baisiasias žudynes. O kur Rokiškis, Zarasai, Ukmergė ir simtai kitų vietų, kur vyko nekaltų žmonių teroras.

Tai tik lašas jūroje šurpiojo birželio dienų Lietuvoje. Ta tragedija vyksta nepaliaujamai ir dabar. Ko bolševikai neįstengė per pirmąją okupaciją — dabar vykdo visų planingum.

Šiandien, vykstant pasauliniam politiniam žaidimui, JAV parlamento komisijoje iškilo Katyno klausimas, dėl nužudymo 4000 lenkų karininkų, prancūzai nuteisė per 20 nacių už išžudymą beginklio kaimo gyventojų, o kada ir kas išskels bylą budeliams žudantiems ne šimtus, ne tūkstančius, bet dešimtis tūkstančių, visas tautas?!

Ir mes patys, susigūžę ramiam krašte, jau imame užmiršti buvusias baisenybes, o kartais net neįsivaizduojame, kad nemažesnės vyksta dabar. O būdami naikinamos tautos sūnūs turėtume dėti visas pastangas, kad tos žudynės galimai greičiau liautųsi. Šito mes privalome siekti ir vieningai dirbdami galime daug ko atsiekti. Kiekviena proga, kalbėdami su vietos gyventojais, nupieškime jiems mūsų tautos tragediją ir kokiais metodais tai daroma. Antra, mūsų tautos laisvinimo institucijos, būdamos tremtyje, kovodamos politinėje dirvoje, reikalingos kaip moralinės taip ir materialinės paramos. Apmąstykime ir nutarkime iš savo lėšų į metus paaukoti bent vienos dienos uždarbį Tėvynės laisvinimo idėjai, o jei visi vieningai ir ryžtingai dirbsime, tikrai sutrumpinsime šurpiojo birželio dienas. C.

Pasaulio lietuviu seklyciose

ARGENTINA

* Dr. J. Basanavičiaus atminimui pagerbti Lietuvos Centras yra išleides "Argentinios Lietuvių Centro Metraščių" apimantį 1927-1952 m.

BRAZILIJA

* Lietuvis klarnetistas A. Ambrozaitis, per konkursą nukonkuravęs 15 geriausių Brazilijos klarnetistų, priimtas į Sao Paulo simfoninį orkestrą pirmuoju klarnetistu.

D. BRITANIJA

* Lietuviai skautų sąskrydy. Karalienės Elžbietos II vainikavimo proga suruoštame skautų Jambore tarp 17 įvairių kraštų skautų dalyvavo lietuvių skautai. Sąskrydis, karalienei sutikus, įvyko Sandringhamo miške, prie karalienės vasaros rezidencijos. Jame dalyvavo 3.000 skautų, tarpe jų 5 iš Vytauto Didžiojo draugovės. Sąskrydis įvyko per Sekminių šventes. Karalienė atsiuntė skautams sveikinimo telegramą.

* "Brit. Lietuviai" gegužės 27 d. suėjo ypatingi sukaktis — išleido 300-ji numerį. "Brit. Liet." yra padaręs didelę pažangą, vis tobulėja ir yra vertes Europos lietuvių organu. Laikraščiu lietuvių vadovybės ir skaitytojai sukakties proga yra pareiškę šiltų linkėjimų.

ITALIJA

* Paroda "Anapus". Romos geležinkelio stotyje Termini, kuri buvo prieš porą metų naujai atstatyta, vaizdais, diagramomis ir paaiškinimais suruošta paroda "Anapus." Joje yra parodytas visas gyvenimo siaubas tų, kuriems tenka gyventi už geležinės uždangos. Tarp Sovietų teroro aukų minimas vysk. Borisevičius, kuris buvo bolševikų pasmerktas mirti. Pati paroda — įspūdinga ir įdomi. Privežta originalių krautuvių prekių su kvitų originalais ir kainomis, paverstomis į darbo valandas. Pvz. Varšuvoje už 240,50 zlotų pirka kepurė atsieina ten 40 darbo valandų, o tokia pati kepurė gaunama Italijoje už 500 lyrų, t. y. tik už 2 darbo valandas. Panašių eksponatų yra daugybė.

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS

* Minėjo St. Seimo sukaktį. Am. Balsas, minėdamas gegužės 15 d. suėjusią St. Seimo sukaktį, perdavė to Seimo buv. narių K. Bielinio ir P. Jočio pranešimus. St. Seimo pagrindinis uždavinys buvo priimti Lietuvos Konstituciją. Pranešėjai nurodė, ką St. Seimas yra davęs Lietuvai ir jos demokratinei santvarkai nustatyti, ypač žemės reformos, pramonės darbininkų atlyginimo, ligonių kasų įstatymais, Lito valiutos įvedimu ir kt. Tačiau visa, kas buvo gera ir gražu N. Lietuvoje, šią dieną okupantai yra sugriovę ir išniekinę.

* Rūpinamasi įsteigti viso pasaulio lietuvių studentų atstovybę, taip pat leisti akadem. metraščių ir paskirti konkursui temą, kuo studentai gali būti naudingi Lietuvos atstatyme. Numatoma, kad šiemet apie 30 lietuvių studentų JAV-se baigs aukštuosius mokslus, gaudami įvairius mokslo laipsnius. SLA nutarė stud. Juodviršiu Vokietijoje, daug nukentėjusiam nuo bolševikų kalėjime, mokslui baigti skirti per metus laiko kas mėnuo po 22,50 dol.

* Worcesteris, Mass., buvo iškilmingai paminėtas Ipol. Nauragio scenos darbo 25 m. jubiliejus. Per jubil. koncertą akompanavo V. Marijošius, jame dalyvavo ir kt. operos solistai. Ta proga kalbas pasakė kan. F. Kapočius, M. Vaitkus, prof. St. Yla ir kt. Koncerto pelnas paskirtas mokyklų statybai.

* JAV-se Komercijos Rūmų vadovybė yra numaciusi pagaminti spalvotą filmą apie Čikagos Lietuvius. Rūmai šiemet gegužės mėn. mini 20 m. sukaktį. Minėjime kalbą pasakys atst. rūmų narys Kerstenas.

* JAV-se Lietuvos valstybės 700 m. sukaktį tinkami paminėti iniciatyvos ėmėsi ALTS-ga, kuri iškilmingą minėjimą ruošia Vašingtone.

* Visa JAV lietuvių spauda labai šiltai sutiko JAV kongreso nario Ch. Kersteno rezoliuciją, atspausť ofic. "Congressional Record" leidiny. Dėl savo svarbumo ji vadinama tiesiog istorinės vertės Lietuvai.

* Visuotinis Amerikos lietuvių kong-

Juozas Mikštas

J A M I Š Ė J U S

Jis šįvakar neatėjo. Ir jau niekad neateis. Viskas taip nušėis su vėju, Nuobodžiaujant vakarais.

Ir bus taip, kaip visad būna: Daug kas užsimirš, nublukus. Nesugaudysi klajūno — Kur ir kaip įsai pasuks.

Tik dūmosi sau ne kartą: — Gal buvau jam negera? Bet ar sielvartauti verta, Juk vistiek čia jo nėra.

Jis šįvakar neatėjo... Kažko trūksta, neįjauku. Viskas taip nušėis su vėju Laiko mindomu taku.

Yallourn, 1952.VII.10 d.

resas numatomas sušaukti lapkričio m. Tai bus ne kurios nors vienos srovės, bet visų Amerikos lietuvių kongresas. Dabar taip pat svarstomi jo paruošiamieji darbai.

KANADA

* Kanados lietuviai gyvai domėjosi Kanadoj rodytomis brolių Motuzų filmomis, vaizduojančiomis išsilgtąją tėvynę Lietuvą, Lietuvos pašto ženklų kolekcijomis ir kt.

* Operos solistė E. Kardelienė turi mokinių studiją, kurios mokinių koncertas praėjo su pasisekimu.

VENECUELA

* A. Pavasaris radijo koncerte laimėjo I premiją dainuodamas solo — gavo radijo priimtuvą.

* Br. Kvedaras turi Caracaso miesto centre įsirengęs stambią foto studiją.

* Viena lietuvių padovanota "Tėvų Kelio" redaktoriui iš Lietuvos atsivežtos žemės.

VOKIETIJA

* Kai kurie grįžę iš Lietuvos vokiečiai ir ten išmokę lietuviškai ir toliau palaiko glaudesnius ryšius su mūsų tautiečiais. Pvz. Münchene vokiečiai E.A., okup. Lietuvoje ypač gerai pažinusi partizaninį gyvenimą ir palaikiusi su partizanais ryšius, visai įsitaukė į lietuviškąjį gyvenimą — gieda katu su kitais lietuviams per gegužines pamaldas, važinėja kartu į minėjimus, lanko moterų susirinkimus. Tiek BALFas, tiek patys lietuviai visai iš privačių šaltinių neužmiršo naujakuriams padėti įsikurti naujojo stovyklinio gyvenimo pradžioje.

Valdybos Pirmininkas ir aš, kaip Vyriausias Sielovados Tvarkytojas.

Išdrįsime rizikuoti pasitikėdami visų lietuvių nuosirdžia meile savo Tėvynę.

Aukas, kad jas pavertus "Spermakėmis", kada doleris įgauna 7 DM. vertę, prašau siųsti šiuo adresu: .....

Rt. Rev. Feliksas Kapočius, 41 Providence Str., Worcester 4, Mass., U.S.A.

Kiekvienas lietuvis turi įjauti šventą pareigą savo sunkiai uždirbtą skatiku prisidėti prie šio taip didelio ir visiems suprantamo reikalo. Duosniems aukotojams dėkinga bus lietuvių tauta ir gausiai atlygins Gerasis Dievas!

Tėv. Alf. Bernatonis OFMCap

"ROJUJE"

Draugė Fronkova, kasyklų darbininko žmona ir šešių vaikų motina, klausia:

—Paašikinkite man, kodėl mūsų kasėjų bendruomenė taip blogai aprūpinama? Kodėl mes negauname vaikams pieno? Kodėl mes gauname duoną nereguliariai, o pyragaičius pagal korteles, visai negauname?

Revucos apylinkės tautinis komitetas "Pravdoje", sausio 12 d., aiškina: "Komitetas vietoj keturių, teturi tik vieną sunkvežimį produktams pristatyti. Didžiausių sunkumų yra aprūpinti duona ir kepsniais, nes dvi kepyklos dėl remonto turėjo sustabdyti savo gamybą. Likusias kepyklas, norėdamos iškepti pakankamai duonos, negali iškepti sausainių. Dėl riboto kepyklų gamybos pajėgumo ir darbo jėgos trūkumo, neužtenka ir duonos laisvoje rinkoje, nes, pirmoje eilėje, turi būti patenkinta paklausa pagal korteles. Dėl tos priežasties Revuca vietoj 3600 klg. duonos, gavo tik 564 klg. Aprūpinimas pienu priklauso nuo pieno tiekimo, kuris yra nepakankamas.

Sunkumų yra aprūpinti gyventojus daržovėmis, mėsa ir kitais maisto produktais.

Nenuostabu todėl, kad Ratkovoje keturias penkias dienas visi negalima gauti duonos, o kai atveža 50 kepalukų, tai jų nepakanka ir vienam fabrikui."

Brit. Liet.

Vasario 16 Gimnazija i nuosavus namus

Didžiausias kiekvieno lietuivio rūpestis yra jo Tėvynės ateitis. O ateitis priklauso jaunimui! Tremtis bus atlikusi savo uždavinį tikiai tada, kai ji pajęgs nemačiusiam Lietuvos lietuvių tėvų vaikui įkvėpti ir išugdyti jame Lietuvos meilę. Toji meilė negali likti kokia neapčiuopiama idėja, bet ji turi pasireikšti gyvu darbu, nes tik tai, kas yra gyva gali duoti gyvybę, t. y., tik kas pats veiksmingai myli, gali tą meilę perduoti ir kitam. Negalima nusiskųsti, kad pasaulyje išblaškytieji lietuviai nedarytų Tėvynės meilės darbų. Galima tik pasidžiaugti tuo giliu supratimu pagrindinės tiesos — koks bus jaunimas, tokia bus ateities Lietuva. Už tai kiekvienas reikala surištas su jaunimo auklėjimu randa didelį atgarsio. Su dideliu savęs išsižadėjimu visa eilė mokytojų aukoja savo laisvas valandas šeštadieninėms mokykloms. Tai kažkas panašaus į motiną prie ratalio su elementorium rankoje. Užteko Vasario 16-tos Gimnazijai tik ištiesti prašančią ranką, kai tuoj gausiai pradėjo kurtis jos rėmėjų būreliai. Tai rožių žiedai ant spygliuoto tremties medžio!

Suprantama, kad gimnazijos rėmėjai nori savo aukoms išugdyti sveiką kūną ir dvasia Lietuvos atžalyną. Dvasiai ten lietuviško peno netrūksta, tačiau Diepholzo geografinė padėtis nesudaro tinkamų sąlygų augančiam jaunuoliui išugdyti sveikas fizinės pajėgas. Drėgnas pajūrio klimatas, drėgnų apgrivusių karėvinių mūrų lageryuose išaugusių jaunuolių traukte traukia ir fizinį nusilpimą, grąšina baisiaja džiūva. Nelabai tiksliai apskaičiavimu, kas dvyliktas Vokietijoje pasilikęs lietuvis yra šios ligos paliestas. Išskyla būtinas reikalas gimnazijai įieškoti tinkamesnės vietos. Prie to vėrcia ir kitos aplinkybės. Vis garsiau ir garsiau kalbama apie vokiečių kariuomenės organizavimą. Kai tai kariuomenė prireiks karėvinių, bus pėrvėlu darytis kur įkurdinti taip gražiai klestinčią vienintelę visame pasaulyje lietuvišką gimnaziją.

Vokietijos Lietuvių Bendruomenės vadovaujantieji asmenys, ypač Pranas Zundė ir Tėv. Alfonsas Bernatonis, gyvai juto ir jaučia didžiulę jiemų uždėtą atsakomybę. Ilgai jie ieškojo vi-

sais atžvilgiais tinkamos vietos ir patalpos Vasario 16-tos Gimnazijai. Šiomis dienomis jų pastangos vainikuojamos. Netoli nuo Heidelbergo, ošiančių pušynų pavėsyje, židinciais sodais papasipuošusios "Bergstrassės" atšlaitėje kukliame Huetttenfeldo kaimelyje, tarsi, Dievo Apvaizdos nurodymu surasti visais atžvilgiais tinkami ir patogūs namai. Ir kaina jų nėra pasakiška — 200.000 DM. Tiesa, jie reikalingi nemažo remonto. Maždaug dar už 100.000 DM. Viso susidarys 300.000 DM.

Tėv. Alfonsas Bernatonis ir Pranas Zundė, nenorėdami praleisti puikios progos, ėmėsi didelės rizikos. 1953 m. balandžio 1d. su namų savininku pasirašė notarinę pirkimo sutartį. Jau įmoka ir būtina pradinė suma (45.000 DM). Bet tolimesnis namų likimas jau ne jų rankose. Tai viso pasaulio lietuvių šventas reikalas. Būtų nusikaltimas, kad lietuviškose širdyse nesurastų reikiamo supratimo ir ryžtingos aukos.

Visos lietuviškos organizacijos ir visi pavieniai lietuviai yra kviečiami tapti vienintelės pasaulyje lietuviškos gimnazijos fondatoriais. Jų vardai bus įrašyti aukso raidėmis Motinos Tėvynės kraujuojančioje, savo vaikų likimu susirūpinusioje širdyje. Kada nors jau laisvoje Lietuvoje pasakos tėvai, buvę tos gimnazijos auklėtiniai, savo vaikams apie didelį tautiečių, svetimuose pasaulio kraštuose išblaškytų, meilę ir pasiaukojimą savo tautai.

Aukas naujesiems gimnazijos namams galima siųsti per Tėv. Alfonsą Bernatonį. Jo adresas:

P. Alfonsas Bernatonis, (16) DIEBURG, Kapuzinerkloster, GERMANY.

Vyr. Lietuvių Sielovados Tvarkytojo Vokietijoje Tėv. Alfonsa Bernatonio Atsišaukimas į Visus Pasaulio Lietuvius. Tapkite Vasario 16-sios Gimnazijos Nuosavu Namu FUNDATORI AIS! Sena svajonė virsta tikrove! Mūsų jaunimas šią vasarą pradės mokytis nuosavuose namuose! Jų kaina, įskaitant remontą, 300.000 DM.

Šios sumos išmokėjimo riziką pasiėmė ant savęs: Pr. Zundė, kaip Krašto

"Neries" Stipendijų Fondas skiria 200 dol. premija

"Neries" Stip. Fondo steigėjai: dr. J. Kazickas ir dr. K. Valiūnas, bendram posėdyje su Fondo globėjais: A. Simučiu, dr. Vl. Viliamū ir P. Jurkum, svarstė studijuojančio lietuviško jaunimo problemas ir, norėdami jam pagelbėti bei suinteresuoti studijavimą galimybėmis ir dar nestudijuojančius, nutarė skirti konkursiniu keliu 200 dol. premiją už geriausiai parašytą darbą tema:

Mokslu siekiančio lietuviškojo jaunimo problemos ir jų sprendimas.

Konkurso dalyviams nustatytos tokios sąlygos:

1. Konkurse gali dalyvauti tik Lietuvių Studentų Sąjungos J. A. Valstybės nariai ir abiturientai, šį pavasarį bebaigę aukštesniausias mokyklas, ir už J. A. Valstybių ribų gyvenantieji visi lietuviai studentai ir abiturientai.

2. Visas darbas turi sudaryti tarp 8 ir 15 rašomąją mašinėlę rašytų (dviguba interlinija) puslapių (2000-4000 žodžių), kuris atsiučiama ar įteikiama Stipendijų Fondui iki rugpiučio mėn 15 d. Darbas rašomas vienoje lapo pusėje ir pasirašomas slapyvardžiu, kartu pridendant užklijuotą voką, ant kurio užrašytas tas pats slapyvardis, o voko viduje raštelis su slapyvardžiu ir autoriaus tikrąją pavardę bei adresu. Šalia

pavardės reikia nurodyti kokius mokslus ir kokiam universitete ar kolegijoje studijuojate.

3. Darbams įvertinti ir geriausiųjų išrinkti sudaryta jūry komisija, į kurią pakviesti ir maloniai sutiko įeiti dr. Br. Nemickas, Leon. Dambriūnas ir Paulius Jurkus — "Neries" Stip. Fondo globėjais.

4. Jūry komisijai yra rezervuota teisė, reikalui esant, premiją dalyti pusiau, kaip ir teisė skelbti spaudoje premiją laimėjusį darbą.

5. Jūry komisijos nutarimas skelbiamas vieno mėnesio laikotarpyje skaitant nuo rugpiučio mėn. 15 d.

Visi konkurso darbai siunčiami "Neries" Stip. Fondui tokiu adresu:

Mr. A. Simutis, Neries Scholarship Fund, 41 W. 82nd St., New York 24, N. Y.

A. Simutis
Fondo Pirmininkas

Dr. Vl. Viliamas
Iždinininkas

P. Jurkus
Sekretorius

New York, 1953 m. gegužės mėn. 2 d.

* * *

Sovietiškoji visuomenė

Visos tautos tiek šioje, tiek anoje geležinės uždangos pusėje karo nenori. Vakarų pasaulis dėjo ir tebededa visas pastangas laisvą gyvybę modus vivendi su komunistiniu bloku ir komunistinio plėtojimą sustabdyti. Bet dabar Vakaruose ima vyruoti nuomonė, jog bolševikų taikos manevrai tėra tik tai gudrios taktikos vingiai, kai bolševizmui reikia atsikvėpti, o komunistinio pavojaus pašalinimas pasaulyje tebus įvykdytas tik tada, kai bus pašalintas komunistinis režimas pačioje Rusijoje.

Ar tai įmanoma pasiekti be karo? Į tokį klausimą negalima tiksliai atsakyti. Bet galima užtikrinti, jog ir be karo galima priešą alinti ir tokiu būdu jį silpninti, prisidedant prie jo sužlugdymo. Norint tai įvykdyti, reikia studijuoti patį priešą ir jo jėgų veiksmus. Vienas iš tokių veiksmų yra sovietiškoji visuomenė.

Sovietų Sąjungos visuomenė nėra natūralaus istorinio proceso išdava, bet buvo Sovietų potencialo dirbtinai sudaryta per palyginti trumpą laikotarpį. Todėl jos struktūra žymiai skiriasi nuo kiekvienos laisvos valstybės visuomenės struktūros. Sovietų visuomenėje nėra jokių klasių paprasta žodžio prasme. Bet joje yra labai ryškiai nustatytos materialinės padėties ribos. Šitoks suskirstymas diriguojamas pačių pareigūnų iš viršaus, kad tokiu būdu vienu atveju būtų sudaryti tyrti valdžios ramsčiai, kitu — kad būtų paskatinti tos visuomenės pavieniai nariai mėginti kopti materialines geroves laiptais. Juo labiau valdžia yra įsitikinusi žmogaus verte ir lojalumu, juo daugiau jam suteikiama materialiniai gyvenimui pasigerinti galimūmų. Tuo tarpu plačioji masė be atodairos išnaudojama ir varoma dirbti, nors ir prieš savo interesus. Kad ji būtų išlaikyta politiškai priklausoma, laikoma sąlygoje, kur kas menkesnė už patį žemiausią pragyvenimo minimumą. Tiems žmonėms neleidžiama gyventi, jie neturi teisės egzistuoti.

Tomis sąlygomis Sovietų visuomenė susiskirstė į tris pagrindines dalis: į sovietinę, į neutralią ir į antisovietiška nusistačiusią dalį.

Sovietiškai nusistačiusi žmonės yra: 1. iš ideologinių įsitikinimų, 2. pataikūnai, vedami instinktyvaus egzistencijos ar geresnės buities siekimo, 3. be jokio principinio nusistatymo — žmonės be charakterio. Šiems žmonėms visai aišku, kad režimo pakeitimas jiems sudarytų mirtiną pavojų, bent mažiausiai tekty jiems nukentėti medžiagiškai. Jų gerovė, o dažniausiai ir pati gyvybė visiškai priklauso nuo ištikimybės režimui. Todėl nepaisydami savo tikrojo vidinio nusistatymo, jie kalbomis ir darbais

veiks Sovietų labai. Gerai žinodami apie Sovietų valdžios kriminalinį pobūdį ir jos nusikalstamus darbus, jie yra praradę tuos nusikalstamus teigiamai aiškinti ir pateisinti jų reikalingumą. Šitie žmonės yra iš principo Vakarų informacijai neprieinami, nes ji sudaro pavojų režimui, o tuo pačiu ir jiems patiems. Prie sovietiška nusistačiusios Sovietų visuomenės tenka skaičiuoti:

1. Visus vyriausybės narius.
2. Visą aukštesniąją partijos vadovybę.
3. Visą MVD su jos padaliniais ir specialiaisiais teismais.
4. Partijos karininkus, kariuomenės politrukus, teismų tardytojus, valstybės gynėjus, karo tribunolų narius.
5. Maždaug pusę aukštesniosios administracijos personalo.
6. Maždaug tris ketvirtius aukštesnio sovietinio valstybinio aparato.
7. Maždaug pusę kariuomenės vadovybės.
8. Maždaug trečdalią bažnytinių organizacijų narių.

Neutralaus nusistatymo yra tie žmonės, kuriuos vyriausybės ir partijos ūkiniai veiksmai padarė politiškai neutralius. Plačiosios dirbančiosios masės yra valdžios apskaičiavimu tyčia per mažai apmokamos. Rinkos kaina ir darbo atlyginimas laikomi tokiais santykių, kad dirbančiųjų gaunamas atlyginimas pasilieka žemiau už gyvenimo standartą. Tokia padėtis verčia žmogų rūpintis tik papildomu uždarbiu, kad šiaip taip sušvelnintų nuolatinį alkį. Dirbančiųjų masės tesirūpina duona, bet nesirūpina jokia politika, o to valdovai iš tikro ir nori. Masės neturi jokio politinio nusistatymo; jos tekatoja, jei to reikalaujama, mechaniškai obligatorinius propagandos šūkius. „Neutralieji“ domisi Vakarų informacija, bet jai išklausti nieku nerizikuos. Prie šios grupės dar galima priskirti ir tuos žmones, kurie yra daugiau ar mažiau savo gyvenimu patenkinti ir jokių permainų nelaukia. Jie yra arba tokie kuklūs, kad pasitenkina gaunamais trupiniais, arba yra Sovietų papirkti.

Jeigu „neutralieji“ bus psichologinės karvedybos tinkamai pagauti, bus lengva juos prieš sovietus nuteikti.

- Šitai daliai priklauso:
1. Maždaug pusę aukštesniosios administracijos personalo.
  2. Maždaug ketvirtadalis aukštesnio sovietinio valstybinio aparato.
  3. Maždaug pusę kariuomenės vadovybės.
  4. Maždaug pusę inteligentijos.
  5. Maždaug trečdalis bažnytinių organizacijų narių.
  6. Maždaug pusę visų tarnautojų.
  7. Pusę karininkų (nuo leitenanto iki pulkininko), išskyrus policijos karininkus, pusę puskarininkų ir

kareivių.

8. Du trečdaliai darbininkijos.
9. Pusę ūkininkų.
10. Deklasuotasis elementas — kriminaliniai nusikaltėliai.

Antisovietiška nusistačiusi yra toji visuomenės dalis, kuri iš principo arba dėl asmeninių priežasčių nekencia Sovietų. Šitie žmonės yra tikri, kad, bolševizmui griuvus, jų padėtis žymiai pagerės. Karo atveju jie padės bolševizmą sužlugdyti. Bet tos rizikos jie tesimis tik karo atveju, nes patyrimas su MVD juos pamokė, kad „rezistencija taikos metu“ yra per daug rizikinga. Šita gyventojų dalis mieliai klausosi Vakarų informacijų. Ją sudaro:

1. trečdalis bažnytinių organizacijų narių,
2. maždaug pusę inteligentijos,
3. maždaug pusę karių (tų pačių kategorijų, kaip ir neutraliosios grupės),
4. trečdalis darbininkijos,
5. pusę ūkininkų,
6. deklasuotieji (karo invalidai, elgetos, valkatos),
7. išvežtieji darbams į kitas Rusijos dalis,
8. politiniai kaliniai, vergai, deportuotieji ir jų šeimų nariai.

Sovietų egzistencija garantuojama taikos metu šiuo faktoriu:

- a) visiškai Sovietų valdomų plotų izoliacijos nuo kito pasaulio.
- b) MVD policijos šnipinėjimo ir teroro.
- c) Sovietų propagandos viduje ir už savo sienų laisvajame pasaulyje.
- d) Visuomenės nusiginklavimo. Kariuomenė teduodami būtiniausi ginklai apmokyti ir išmėginti. Užtat policija yra geriausiai apginkluota.
- e) Vyriausybės narių Kremluje palyginti tvirtas sutarimas.

Į b ir d punktuose minimus veiksmus Vakarai įtakos neveda karo negali turėti. Užtat labai dažnai komentuojamas laisvajame pasaulyje punkte d minimas Kremliaus valdovų sutarimas arba nesutarimas. Daugelis yra linkę tikėti, kad intrigos ir varžybos tarp atskirų vyriausybės arba partijos narių gali Sovietus sugriauti arba bent Sovietų valdymo sistemą. Bet laikas parodė, kad Kremliaus „troika“ yra stipresnė negu buvo laukta. Reikia manyti, kad ji ir pasiliks stipri tol, kol Vakarai suduos Sovietams aktyviais žygiais ir faktoriais tokių smūgių, kurie pakirstų jų tęstinumą.

Punkta a ir c — izoliacija ir propaganda — betgi reikalauja atskiro ypatingo dėmesio. Čia yra Sovietų silpnosios vietos, nes patirtis jau pakankamai parodė, kad Vakarai ir be karo gali pralaužti Sovietų izoliaciją ir komunistų propagandą tiek Sovietų viduje, tiek užsienyje gerokai sutramdyti.

vaitis, sekr. Martinkus ir ižd. M. Rudzskas ir revizijos komisija — col. E. Reisonienė, Garbaliuskas ir Mazeļis.

Visuotinis teisininkų susirinkimas, su dėmesiu išklauses padarytus pranešimus, padėjo Valdybai už atliktus darbus. Naujai Valdybai tenka nemažesnis darbas — plėsti ir gilinti pradėtąjį, daugiau ruošti paskaitų su diskusijomis ir prvesti visuomenės teisme tremties lietuvių iškeltąją bylą dėl jo tremtyje neatliktų kultūrinių ir politinių pareigų. (vp)

PAKEISTA PRIEŠAIKOS FORMULĖ PRIIMTA AUSTRALIJOS PILIETYBE

Iki šiol kiekvienas imigrantas, kuris norėjo priimti Australijos pilietybę, priešikdamas pareiškėdavo, kad jis, tarp kitko, atsisako savo pilietybės. Buvo pastebėta, kad daugelis imigrantų tik dėl to ir nenori imti Australijos pilietybės, kad turi atsisakyti savosios. Dabar priešaiškos formulė pakeista ir skamba šitaip:

„I renounce all allegiance to any foreign sovereign or State of whom I may be a subject or citizen...“

(Aš, _____, atsisakau ištikimybės kuriam nors suvereniui ar valstybei, kurios aš galiu būti pilietis...)

Toliau priešaiškos žodžiais pasizadama būti ištikimu Karaliui ir Australijai.

Reikia, jeigu lietuvis priima Australijos pilietybę tai dar jis nenustoją būti Lietuvos piliečiu, jis prisielia tik ištikimybę Australijai. Pavyzdžiui, jeigu Lietuva kada nors kariautų su Australija, tai Australijos pilietis-lietuvis turėtų kariauti už Australiją.

Tautos Fondo nuostatai

- \$1. Tautos Fondas (TF) yra viena iš VLIKo institucijų, esanti tiesioginėje VLIKo žinioje.
- \$2. TF telkia Lietuvos laisvinimui reikalingas lėšas, jas saugoja ir pagal VLIKo patvirtintą sąmatą ar kitus jo nutarimus perduoda jas VLIKui.
- \$3. Visos bet kuriais būdais gaunamos Lietuvos laisvinimui lėšos eina per TF.
- \$4. TF reikalus tvarko Tautos Fondo Valdyba (TFV) iš trijų asmenų; jos pirmininkas — Tautos Fondo Valdytojas, — VLIKas renka skyrium 2/3 balsų dauguma ir tokia pat 2/3 balsų dauguma taip pat du TFV narius bei vieną jų pavaduotoją.
- \$5. TFV kas pusmetis telkia VLIKui TF veiklos apyskaitą, kurią tikrina VLIKo Kontrolės Komisija.
- \$6. TF žinioje esančios lėšos yra laikomos TFV nutarimu nustatytais būdais ir tvarka; jomis disponuojama ne mažiau kaip dvejų TFV narių parašais. TF Valdytojo parašas kiekvienam piniginiame dokumente yra būtinas. Pastaba: TF veiklos bei atsiskaitymo dokumentai saugojami, kad atėjus laikui būtų įteikti išlaisvintos Lietuvos vyriausybei.
- \$7. TF veikia visuose lietuvių gyvenamuose kraštuose per tų kraštų Tautos Fondo Atstovybes (TFA) ar Igaliotinius, tiesioginiai priklausiančius TFV ir kiek galint glaudžiau bendradarbiaujančius su vietų LB organais.
- \$8. TF kraštų Atstovybės ar Igaliotiniai veikia pagal TFV jiems duodamas direktyvas ir ne rečiau kaip kas kalendorinis pusmetis pristato TFV savo veiklos apyskaitas.
- \$9. TF kraštų Atstovybių ar Igaliotinių piniginių atsiskaitymą bent vieną kartą per metus tikrina atitinkamos LB Kontrolės Komisijos ir tikrinimo aktus pristato TF Valdybai ir vietos krašto LB Valdybai.
- \$10. Kandidatus į krašto TFA ar Igaliotinius rekomenduoja atitinkamo LB krašto Valdybos, o juos tvirtina TFV. Jei dėl tokių kandidatų ne-

sutariama, juos skiria TFV ir apie tai painformuoja to krašto LB Valdybą.

\$11. Kandidatus į apylinkių ar apygardų TF Atstovybes ar Igaliotinius rekomenduoja tų vietų LB vadovybės, o juos tvirtina krašto TF Atstovybė. Jei dėl tokių kandidatų nesutariama, juos skiria krašto TFA.

\$12. Kraštų TF Atstovybių ar Igaliotinių pareigų ėjimas pasibaigia tada, kai juos nuo tų pareigų atšaukia ar atleidžia TF Valdyba, Vietos TF Atstovybių ar Igaliotinių kadencija pasibaigia, kai juos atšaukia ar atleidžia to krašto TF vadovybė. Pastaba: Visi TF pareigūnai iš pareigų laikomi atleistais tik tada, kai jie su TF visiškai atsiskaito.

\$13. Visas surinkamas TF sumas kraštų TF Atstovybės laiko banko sąskaitose 2 iš 3 asmenų dispozicijoje ir jas perveda kiekvienam TF Valdybos patvarkymu. Surenkamos TFA apylinkių — apygardų ar Igaliotinių sumos tuoj pat pervedamos kraštų TF Atstovybėms, jeigu dėl to TF Valdybos nėra patvarkyta kitaip.

\$14. Kraštų TF Atstovybių ar Igaliotinių organizacinio bei piniginio pobūdžio sutarimai su tų kraštų LB organais galioja tik tada, kai juos patvirtina TF Valdyba.

\$15. TF lėšų teikimo darbai yra neapmokami — garbės tarnyba.

\$16. Visos pinigines rinkliavas ar loterijos, išskiriant Tautos Fondo ir PLB statuto §63 vykdomas rinkliavas, turi būti sankcionuotos: a) LB krašto valdybos, sutarus jai su to krašto TFA, jei taitai vykdoma rinkėjo gyvenamame krašte; b) LB krašto valdybos, sutarus jai su to krašto TFA ir gavus TFV pritarimą, kai taitai vykdoma ne savo gyvenamame krašte. Leidžiant tokias rinkliavas ar loterijas, sutariama, koks jų rezultato procentas tenka TF ir LB.

\$17. Šie TF veiklos nuostatai veikia nuo 1953. VI. 1.

Kronika

1. Ryšium su Karalienės Karūnacijos iškilėmis Pietų Australijoje, š/m. birželio mėn. 11 dieną 12 val., buvo „Levee“ — iškilmingas priėmimas pas šios valstijos Gubernatorių, Sir Robert George, kuriame, per Good Neighbour Council of S.A., buvo pakviesti dalyvauti ir įvairių tautybių atstovai. Lietuvių atstovavo p-nas V. Linkevičius.

2. Kaip jau anksčiau lietuviškoje spaudoje buvo rašyta, (Žiūr. A.L. Nr 6 (117) 1953 m. kovo mėn. 21 d.), New Education Fellowship Pietų Australijos skyrius sėkmingai užmezgęs draugiškus santykius su ateiviais, nori juos tokiomis išlaikyti ir ateityje. Šiuo tikslu š/m spalį mėn. 23, 24, 25 dienomis, Belaire vėl numatomas suruošti panašūs savaitgalis. Jau yra sudaryta komisija programos parengimui, kurion įeina ir lietuvių atstovai. Šiuo kartu visi būsimieji dalyviai yra prašomi prisidėti prie išlaidų, kurios sudarytų 36 šililingus asmeniui, įskaitant kelionę, maistą ir nakvynę, laike tų trijų dienų. Tikimasi, kad atsiras iš lietuvių tarpo norinčių šiame savaitgalio dalyvauti. Suinteresuotieji kreipiasi į V. Linkevičių, 15 Kintore St., Mile End, S.A.

3. Įvairių tautybių radio valandėlės, kurios iki šiol būdavo perduodamos per 5KA stotį sekmadieniais 10, 15 val. vakaro, nuo š/m. liepos mėn 1 d. yra numatomos praplėsti, patobulinti ir perduoti per tą pačią stotį sekmadieniais nuo 2 val. iki 2,30val po pietų, daug patogesniu laiku. Tautiečiai raginami šių valandėlių pasiklausyti, nes jos jiems primins senąją Europą su jos nemirštama įvairių tautų pasiekta kultūra, tuo labiau, kad ir lietuviai, jiems paskirtu laiku, tose valandėlėse dalyvauja.

4. Š/m. gegužės mėn. 27 d., po įprasto mėnesinio National Advisory Committee prie Good Neighbour Council narių posėdžio, Adeladės Advokatas Mr. David Hogarth, laikė paskaitą, apie vietinių galiojančių įstatymus, liečiančius žemės bei namų prikimpą — pardavimą. Pasiklausyti buvo susirinkęs nemažas skaičius ateivių, kurių tarpe ir keletas lietuvių, besidomiančių šiais klausimais. V. L.

JAU PATS LAIKAS
prateisti prenumeratą
AUSTRALIJOS LIETUVIO
II pusmečiui!

PILKIEJI DIDVYRIAI

Grįžusieji vokiečiai pasakoja, kad steigiant kolchozus, ūkininkai visai išsisukinėjo, nenorėdami į juos stoti, nors buvo visokiomis priemonėmis verčiami tai daryti. Juos apdėdavo dideliais mokesčiais, areštudavo, kankindavo.

Vienas ūkininkas, jam pasiūlius stoti kolchozan, atsisakė, pareiškdamas, kad jis valstybei bus naudingesnis, nestodamas į kolchozą. Praėjus kuriam laikui, jis gavo įsakymą pristatyti duoklę, kuri buvo nustatyta trigubai didesnė, negu paskutiniiais metais. Ūkininkas jokių būdų negalėjo pristatyti visko, ko iš jo buvo reikalaujama. Tada jis buvo suimtas.

Po kelių savaitių jis grįžo atgal ir savo artimiesiems pasakojo, kad buvo kankinamas ir mušamas, be to, verčiamas prisipažinti, jog į kolchozą nenorėjęs stoti todėl, kad bendradarbiauja su partizanais ir, įstojęs kolchozan, negalėsįs jų remti maistu. Tačiau ūkininkas šių kaltinimų nepriėmė. Buvo tardomas naktimis. Tardytojai, norėdami išgauti iš jo prisipažinimą, mušė jį visa jėga veidan ar krūtinėn arba po krūtinę. Tam buvo panaudojama kumštys arba sunkios rašalines, būvusios tardytojo kambaryje. Buvo net kelis kartus grasinta jį nušauti. Įjį tardė rusas, kuris kalbėjo lietuviškai, buvo net kelis kartus nukreipęs į jį revolvėrį, bet nešovė. Paskui buvęs uždarytas karcerin. Prieš tai jam buvo liepta išsirengti nuogai ir tada, visai nuogas, turėjo išbūti tris paras šaltoje ir drėgnoje vienutėje. Valgyti duodav tik du kartus į dieną, bet tai buvo tik dvokiantis vanduo, kokio jis net savo gyvuliams neduodavo gerti.

Nežiūrint kankinimų ir mušimų, šis ūkininkas neprisipažino jam primetamų kaltinimų. Jis buvo paleistas, grįžo labai išvargęs, susirgo ir netrukus mirė. V. K. V. Inf.

A. A. Antanas Juzeliūnas

Motociklo katastrofoje 1953 m. gegužės mėn. 29 d. žuvo Antanas Juzeliūnas. Gausiam tautiečių būriui dalyvaujant, jo kūnas palaidotas 1953 m. birželio mėn. 1 d. Cheltenham kapinėse. Velionis buvo gimęs 1920 m. balandžio mėn 17 d. Saločių valsč., Biržų apskr. Liko žmona Adelė ir 6 metų sūnelis Algis.

Kartu su Antanu važiuavęs motociklu Stasys Leonavičius nusilaužė motocyklą ir gulį Adeladės Royal ligoninėje.

Visuotinis teisininkų susirinkimas

Tai buvo metinis susirinkimas. Jis praėjo gyvai ir darbingai. Iš pirmininko J. Kalvičiaus pranešimo matyti, kad per metus nemažai atlikta tremties gyvenimui labai reikalingo darbo.

Pirmoju eilėn eina testamentai, naminiai. Skaitytojai turbūt atsimeina iškilusius spaudoje balsus prieš juos. Gyvenimas dėlto parodė ką kitą — nemažai tautiečių jau pasinaudojo Valdybos duotąja proga. Tenka pastebėti, kad testatorių skaičius vis didėja ir daugiau yra pritarimo visuomenėje.

Nemažesnės reikšmės yra kitas: savų užsienio pasų reikalas. Norintiems Valdyba padeda juos įsigyti. Kaip žinote, pasų klausimas kilo A.L.B. Tarybos suvažiavime. Krašto Valdyba padėdė juos apylinkėse tvarkyti. Iš Adeladės Apylinkės, einant susitarimu, visi pasų reikalai pateko Teis. Valdybai.

Ir savi pasai, kaip ir naminiai testamentai, nevienodą įvertinimą rado visuomenėje. Vieni — nedaug tokių buvo — emė juos, kiti ne. Išblaškyti dvejimams, — sako pirmininkas, — Valdyba turėjo kreiptis į mūsų Londono Pasiuntinybę. Iš gautų Ministerio p. Balučio ir Pasiuntinybės patarėjų p. Balicko atsakymų paaiškėjo, kad: 1) mūsų užsienio pasai yra tinkama asmens legitimacija. 2) juos vizuoja Anglija, Vokietija, Kanada ir, reikia tikėtis, Australija. 3) sugrįžus Lietuvos, nekils joks klausimas dėl pilietybės. 4) Pasiuntinybė daro visokių palengvinimų — net ir atleidžia nuo mokesčio — už pasų pratešimus ir išdavimus. Išvada: mūsų užsienio pasas nėra vien garbės reikalas, bet ir dokumentas, suteikiąs lietuviui visas teises gyventi užsienyje — taip pat ir Aus-

traliijoje — kaip teisėtam Lietuvos piliečiui; antra, būdami užsienyje lietuviams, mes padėsime išlaikyti savo tautybę, platesnį ten jai kelią praminti.

Iš kitų Valdybos darbų pažymėtina genocido ženkleitų platinimas, col. yStasiškio paskaita „Lietuvos ateitis ir gairės“ ir gegužinė. Nors ir nesutrukė daugiau publikos, tačiau paskaita praėjo gyvai. Po diskusijų, gana trumpų, buvo jaučiama, kad reikia daugiau laiko ir žmonių, norint išsamiau nušviesti tas ateities gaires. Klausimas, be abejoj, labai įdomus. Juo domėjoms Vokietijoje, juo domisi ir Chicagos teisininkai. Suvažiavimo metu buvo skaityta paskaita iš tolygios temos.

Valdybai buvo džiugu pastebėti, kad nemažai teisininkų dalyvauja įvairuose mūsų visuomenės darbuose. Ne be teisininkų moderuojančios įtakos praėjo darnus ir darbingas A.L.B. Tarybos suvažiavimas Adelaidėje. Ypač pažymėtina Moterų Sekcijos prie A.L.B. Adeladės Apylinkės gražus žmogaus pagalbos darbas: padedant vargo mokyklai, šelpiant studentus, lankant ligonius išblaškytus po įvairias ligonines, sušelpiant vargan įpuolusius. To sunkaus darbo priešakyje stovėjo mūsų col. Reisonienė. Teisininkai aktingai besirūpinant Adelaidės visuomenę įsigyti namus. Visuotinio Apylinkės suvažiavimo nutarimu Komisija namams įsigyti jau vykdė tą darbą.

Nebloga ir su draugijai pavestais pinigais. Iš Revizijos Komisijos patvirtintos apyskaitos matyti, kad viso surinkta £55.19.9, išleista £12.6.9 ir kasoje yra £43/12/3. Iš 20 narių, dar ne visų reikiama veiklių, nėra ko daugiau norėti. Kitiems metams išrinkta nauja draugijos valdyba — pirm. col. J. Kal-

KATALIKU GYVENIMAS

Redaguoja P. Pusdešris

DIEVO NEAPYKANTA

Gyvenime sutinkame žmonių, kurie nekentia Dievo, bet dėl to yra neramūs ir ne vienai liūdnei baigia savo dienas. Štai keli pavyzdžiai, kurie neprošalį prisiminti.

LENINAS, tas bolševikinės revoliucijos kurstytojas, kartą taip viešai kalbėjo: "Didžiausias bolševikų priešas — Kristus! Religija — tai valstybės nuodai! Todėl šalin juos!"

1931 m., Advento išvakarėse Maskvoje šešiomis dinamito bombomis buvo išsprogdinta Kristaus Bažnyčia. Gatvėmis žygiavo didelės vaikų eisenos ir iš jų lūpų prieš Išganytoją veržėsi šlykščiausi burnojimai.

Kaip mirė Leninas, vaizdžiai aprašo Percival Philips: "Šis žmogus, kuris virš dviejų milijonų savo tautiečių rusų šaltakraujiškai pasinėmė mirtin, pamazų tapo suimtas skaudžios ligos. Daugiau kaip metus Leninas atkakliai gynėsi nuo mirties, bet paralyžiūsius dieną iš dienos naikino jo proto jėgas. Paskutinėje gyvenimo dienoje galingasis rusų valstybės viešpats savo patogiame dvarelyje Gorki, prie Maskvos, raitėis ir kankinosi. Sąžinės graužimas kankino jį."

Kartą jis išreiškė savo artimam draugui: "Aš suklydau. Be abejo, reikėjo išlaisvinti prispautųjų minias, bet mūsų metodas išsukė tik prievarčią ir baisias skerdynes. Ar tu žinai tą siaubą, nuo kurio aš taip mirtinai, nepagydomai sergu? Yra tai baisus jausmas, jog madais tu nekaltųjų aukų kraujuje... Deja, jau dabar per vėlu grįžti atgal. Bet ar tu žinai, ko reikėjo, kad Rusija būtų išgelbėta? Būtų reikėję, būtų užtekę 10 Pranciškų Asyzičių. Taip, 10 Pranciškų Asyzičių, ir mes būtume išgelbėję Rusiją."

MAJAKOVSKIS, prieš kelis metus nusizūdęs komunistų poetas, viename savo kūrinyje apie savo gyvenimą išsireiškė: "Pagaliau įvykis yra išspręstas!" Jau anksčiau jis sakydavo: "Dažnai aš pagalvoju, ar ne geriau su kulka ant "i" uždėti tašką?"

Majakovskis savo eilėmis milijonus skatino į kruviną kovą. Partija jam buvo viskas — pakaitalas malonumui, pakaitalas gyvenimui, pakaitalas Dievui. Juo labiau jis šlo prieš Dievą, juo labiau niaukėsi jo vidus ir juo mažiau jis matė kuriamojo komunizmo šviesos spindulį. Kaip dažnai jieškojo jis savo paskutinėmis dienomis pakaitalo tai nykumai, kuri sudarytu jo "tikėjimą". Kaip tuščia pasidarė jame, kai "mašinos religija", kurią jis skelbė savo poezijoje, nieko nebedavė!

Visiems, kurie maitinosi jo poezija, jo mirtis buvo sunkus smūgis. Ji palaidavo valstybės lėšomis ir reikalavo darbininkų, kad neužmirštų jo poezijos. Jie taip pat neužmirš ir poeto žiaurios mirties.

ANATOLE FRANCE, visų religijų išjuokėjas ir niekintojas, kuris rašė didžiulius toms romanus, kad pasiųptų Dievą ir Bažnyčią, mirties guolyje drebėdamas ir karščiuojamas griebėsi už savo sekretoriaus rankų. Jo akyse pa-

siuplė ašaros ir jo veido bruožai buvo iškraipyti. Jis balsiai dūsavė: "Visam pasaulyje nerasi skurdesnės būtybės, kaip aš! Mane laiko vienu iš laimingiausių žmonių, bet aš savo gyvenime nei vieną dieną, nei vieną valandėlę nebuvau laimingas."

O jis buvo turtingas, turėjo gražią vilą, gyveno išlaidžiai, turėjo gerbėjų. Tik vieno dalyko jam trūko: vidinės ramybės, Dievo jam trūko.

JEAN RICHPIN, prancūzų poetas, prieš keletą metų išleido knygą, išplūdusią Dievą, kurioje jis rašo:

"Aš įėjau į bažnyčią ir ten klūpėdamas ant šalto akmens, maldavau Viešpatį sakdamas: Dieve, aš išsiginu Tavęs ir savo išdidaus sprando niekuomet nenulenkysiu po Tavo jungu! Bet dabar turėčiau paskutinį prašymą. Štai, žiūrėk, aš klūpau čia Tavo namuose! Pažvelk į mane žemyn ir pagaliau padaryk mano sielai kovos galą! Jei tu tikrai egzistuoji, tai siųsk ant mano galvos mirtiną žaibo šviesą, kad aš vertai būčiau nubaustas dėl mano netikėjimo. Aš laikiu Tavo dangiškos ugnies bausmės, siųsk pagaliau ant manęs! Ir vos tik pasirodys žaibas bausti mano sielos ir ji rengsis palikti mirtiną kūną, aš paskutiniame akimirksnyje susuksiu, kad tu tikrai egzistuoji ir kad manye buvo drąsumas Tavęs užsiginti... Štai, žiūrėk, neatėina joks žaibas ir aš galiu sveikas keltis ir aplėisti Tavo namus. Taigi, Viešpatie, Tu neesi!"

Po dviejų metų trumpa žinutė pranešė, kad jis Afrikoje, Alžire įstojo į Trapistų vienuolyną ir tenai atgailavo už savo nuodėmes ir negalėjo atsidėkoti Dieviui už Jo didį galvestingumą ir kantrumą. Jis mirė 1926 m.

Dievas į žmones be reikalo žaibas nesvaido. Nemėto ir akmenimis. Ar gali tat tu prieš Jį pakelti neapykantos akmenį? Pakelk geriau širdį!

B. Ramanauskas, OFM.

Melbourne, balandžio mėn. 26 d. įvyko skaitlingas ateitininkų — sendraugių susirinkimas. Dienotvarkėje buvo kun. P. Vaserio išsamus pranešimas iš lietuvių kunigų konferencijos Sydneyje, kur buvo aptarti įvairūs reikalai, liečiant lietuvių gyvenimą Australijoje. Kun. J. Kungys padarė pranešimą apie patį Eucharistinį kongresą. Šalia to buvo pasikalbėta įvairiais reikalais liečiant organizacinį veikimą ir kitus reikalus. **B.Z.**

Adelaidėje, p.p. Gavėnų namuose, gegužės mėn 31 d. įvyko at-kų sendraugių susirinkimas, kuriame kun. dr. P. Jatulis papasakojo savo išpūdžius iš Sydneyje įvykusio Eucharistinio kongreso. Ponia A. Stepanienė padarė pranešimą apie moksleivių ateitininkų veiklą Adelaidėje. Be to buvo gyvos diskusijos spaudos klausimais. Pertraukos metu buvo bendrai atkalbėtos gegužinės maldos. Po to vėl tęstos diskusijos, aptartas moksleivių ateitininkų vėliavos projektas. Vėliavos pasiūlymu pasirūpinti išrinkta ponų komisija. Taip pat buvo parinkta aukų Vaserio 16-sios Gimnazijos at-kms. Susirinkimas baigtas at-kų himnu. Po to p. M. Gavenienė visus pakvietė bendroms vaišėms. **J.R.**

vandeningus sluogsnis. Ilgainiui požemių vanduo buvo išnaudotas ir žemės sluogsniai nuo 1910 metų iki šiam laikui nustumti 16 pėdų. Šiuo metu daugiau palijus gatvės patvinsta. Pradedami statyti didžiuliai siurblių potvyno vandens nusauginimui, kuris bus suvedamas į toli nuo miesto būsimus kanalus, toliau į artimiausią Sarago upę.

NUGIRSTA PRAEINANT

Graži mergaitė, ieškanti darbo, atspiraše direktorių:

—Atsiprašau, pone, aš padaviau jums ne tą popierių. Čia mano maldymosi kostiumas, o štai čia mano rekomendacijos.

Dipietis Employmente:

—Galiu dirbti kaip inžinierius ar siuvėjas; be to, nusimanau tabako auginimą ir laikrodžių taisymą; galiu gydyti arklius ir gaminti konjaką. Iš viso, galiu dirbti bet kokiame profesijoje, jeigu man leisti pirmą savaitę pažiūrėti, kas ten reikia daryti.

Kaip dipietis Cieliauka vaziavo Amerikon

(feljetonas)

Vieną šeštadienio vakarą Blynaičio barakelio duris atidarė Algirdas Cieliauka.

—Tetule! — suriko jis išsijojusiai Blynaitienei ir pakėlęs ją aukštyne metė į lovą. Po to atidarė savo lagaminą ir pradėjo traukti iš jo bonkas dainuodamas:

—God, save Amerika! God, save Amerika! — paskui tarė tetai:

—Duok porą stiklinių ir liepk Vytukui sušaukti visus kaimynus. Čia mano išleistuvės. Išvažiuoju į Ameriką! Sudiev, bušai ir jūs čia, šiose dėžėse! Sudiev, tik man tavęs, kengūra, gailla! Gera sriuba iš uodegos! ...

Po pusės valandos Blynaičių barakeliu prisipildė dypukų. Čia buvo du lenkai, vienas graikas, vienas prūšas ir trys mūsų tautiečiai.

Algirdas Cieliauka užsilpo ant kėdės ir pradėjo išleistuvių prakalbą.

—My friends, tovarišči! I speaking english, dass alle can versten what I dumaju. I go to Amerika, good Amerika from this dam country. There plenty money, charožaja wodka, no plonk, no plonk, francūz konjak only. All drink, pyj, pyj! ...

Kaimynai nebuvo reikalingi raginimo. Išleistuvių nuotaika kilo.

—To človek, to cholera, choč pocaluje ja ciebia, — lindo lenkas.

—Bent galva, bent vyras! — stebėjosi Berželis. — Žiūrėk tu man, jau važiuoja ... O tu, Burokai, ir su cigaretimis ir su rekomendacijomis vaziavai, ir dėdė laidotuvių direktorius ir ... nieko ...

—Ho, ponai, čia reikia galvos, reikia kombinacijos, jau ne bet ką ten ima. Ne toks kraštas. Ten reikia žmonių, kurie gali būti naudingi taikai, — gyrė pats save Cieliauka ir ištraukęs ilgą voką pakiošo Burokui po nosim.

—Matai, pats konsulas kviečia atvykti.

Burokas paraudonavo ir dėjo Cieliaukai į veidą:

—Piemuo, manai, jeigu aš būčiau norėjęs, tai neišvažiuočiau! ...

Cieliauka, vos atsipeikėjęs, pastūmė Buroką.

—Panie, — sušuko virsdamas Burokas lenkams, — to provokacija! ... Help me, help me.

Lenkai pagriebė kėdes ir trenkė į

šalia stovinčius kaimynus, kurie pradėjo gintis bliūdais, bonkomis ir kuo pakliuvo. Kai barakelio svečiai pakankamai apsikūlė ir sudaužė viską, ką buvo galima sudaužyti, atvyko policija ir vieną dalį išleistuvinių išvežė į ligoninę, kitą "nemokamam viešbutin".

Kitą rytą kietai miegojęs Algirdas Cieliauka atsibudo už grotų. Kiek pagalvojęs trenkė koja į duris. Po valandėlės pasirodė australų policininkas:

—Ar šiandien sekmadienis? — paklausė Cieliauka.

—Sekmadienis, all right. Visi pabai uždaryti.

—Aš neį paba, tik į Melbourne ir Ameriką turiu važiuoti.

—Teks palaukti iki antradienio, kol teismas nuspręs, kur tu turi važiuoti. Du lignoninė guli ...

—Guli lignoninėje? ... Hospital? ...

Not me, Burokas! — pradėjo šaukti Cieliauka, — tas kiaušė visą kompaniją primušė. Jis pats sakė, kad čia jo provokacija! — šaukė Cieliauka nutolstantiam policininkui. — Aš tik tetos ir pažįstamų atsisveikinti atvykau, Burokas ...

Salimoje kameroje kažkas subraškėjo ir iš ten pasigirdo Buroko balsas:

—Nutilk, bezmėne, ar ne tu Blynaitienei per galvą davei? Tu ... Bandyk dar mano vardą paminėti, tai aš tau parodysiu išėjus.

—Blynaitienei per galvą daviau, — nusigando Cieliauka. — O kodėl aš jai daviau?

Teismas priteisė sumokėti už sulaužytus baldus, sumokėti už lignoninės sąskaitas ir atlyginti už svečių nedirbtas dienas. Išėjo 250 svarų tryš šilingai ir keturi su puse peno.

Galų gale Cieliauka atsідūrė traukinio stotyje, pasiryžęs pradėti kelionę į Ameriką. Jam bėlipant į traukinį kažkas jį nutraukė nuo vagono laiptelių ir atsiskukęs pamatė apskritą burną, kuri grynų suvalkietišku akcentu pradėjo šaukti:

—Galų gale aš suradau tave, viso svieto perėjūne ... Duok 50 svarų, arba aš tau įsikibsiu į plaukus ir laikysiu tol, kol policija atvyks. Atlygink už nuostolius.

—Kokius nuostolius?

—Kokius, tu galgone! Ogi, Burokas anksčiau buvo toks vyras, kuris viso-

dažyti. Greitai grįš.

Susėdo. Baltas katinas prislinko prie Lauryno ir susiraugė jam ant kelių. Juodis pirštis vėl savo plaukus ir niūniai žiūrėjo į žemę. Kalbėjo apie šį bei tą. Laurynas, matyti, laukė Rozalijos, bet jau visai sutemo, o jos vis dar nebuvo.

Pagalčiau, pakilo ir atsiveikino su šeiminku.

—Vėluojasi tavo sesuo, — pastebėjo.

—Velnias jos negriebs. Gal nakvos miestelyje.

Laurynas pažiūrėjo į kelią. Nieko nematyti. Lėtai žingsniavo namo, galvodamas, ką šį vakarą veiks.

—Trečia jauno mėnulio naktis, vaiduoklių naktis — pagalvojo nusišypsojęs. Pažiūrėjo į laikrodį — pusė dešimtos. Už poros valandų ant Piliakalnio ims vaidentis. Įdomu, kokiems dar burtams tiki kaimiečiai! Staiga jis paporo pats tą paslaptį iširti.

Užsuko į namus, pavalgė, padėjo už vakarienę ir, įsikibęs į kišenę revolverį, išėjo pas Butkį.

Smuklėje prie stalo snaudė keletas nepažįstamų pakelcivinių. Smuklininkas šnekėjosi su ūkininkais apie teismus. Nerado nė vieno draugo.

Laurynas pašaukė alaus ir įsitraukė į šnekas su bylininkais apie jėškėjimus bei kivirčus. Taip praslinko viena valanda. Pažvelgė vėl į laikrodį. Buvo netoli vidurnakčio. Pakilo. Sumokėjo už alų ir išėjo.

Pirma ejo pamažėle, be kelio, tiesiai per ganyklas ir laukus. Priešakyje dunksojo grėsmingas piliakalnis. Po to pagreitino žingsnius.

Nors ir buvo drąsus vyras, Laurynas niekaip negalėjo nusikratyti reginiu numirėlio su nusuktu spraudu. Aišku, jį bus nužudę. Bet kas?

Sustojo griovyje, gal, net toje pat vietoje, kur Bakutis surado Greičių. Šiurpas sukretė jį. Tačiau jis nebuvo iš tų žmonių, kurie grįžta įpusėję kelią. Ėmė kopti viršun, besisprausdamas pro krūmus ir tankmes, prisidėngdamas šešėliams.

Niekas nedrumstė visuotinės tylos. Staiga Laurynas netoli išgirdo žmonių balsus. Sustojo, įrėmė akis ir klausėsi. Kalbėjo ant paties kalno; aiškiai buvo girdėti keleto žmonių balsai ir, nuostabiausia, vienas jų priminė Rozalijos balsą.

—Po vėlnių! — pamastė. — Dvasias reikia pulti šturmu, o žmones — iš pasalų. Na gi, pažiūrėsim, kaip tie aivarai atrodo!

Dabar jau nebevalgojo apie pasmaugtą batsiuvį, visas tas pasakas, nebesididžiavo savo drąsa, o tik norėjo kuo greičiau iširti paslaptį.

Prigulė prie žemės ir ėmė pamažėle ir atsargiai šlaužti į kalną, žiūrėdamas, kad nepaliesių šakų ir nesušlametų. Šliaužė, lyg sulaukinėjęs katinas prie savo aukos. Žmonių pošne-

MARIJA RADZEVIČIUTĖ

Vaiduokliai Piliakalnyje

ŽEMAITIJOS KNYGNEŠIŲ ROMANAS

(Ištrauka)

VIII

Bubiuse jau baigė statyti Kareivių namus.

Vieną vakarą Laurynas su Kristupu, užsimetę ant pečių kirvius, grįžo iš darbo. Laurynas nepatenkintas ilgai užtrukusia statyba, jau kuris metas, kaip pats padėjo Juodžiui dirbti, lyg ir iš nuobodumo. Senasis tėvas dažnai ateidavo prie statybos, gyrė Lauryno darbą, jam patardamas.

Laiškai iš Štėtino kasdien griežtėjo, kviesdami Lauryną skubiai grįžti.

Jau praslinko du mėnesiai, baigėsi rugiapjūtė, o pradėtas namas vis laikė pririšęs jį Kareiviškiuose, nes tėvui buvo pasizadėjęs baigti statybą.

—Dabar tū gausiu pylos iš pono Mačkės! — kalbėjo, kratydamas savo garbanas Kristupui. — Išvažiuavau atostogų vienai — dviem savaitėm, o sėdžiu kiauirus mėnesius.

—Dar prisiponau, pakaks ...

—Taip, bet, matai, sužadėtinė laukia.

—Ar tu tiki moterų gimine? Joms bet tik vyras.

—Tu sprendi apie visas pagal Magdutę.

—Jos visos vienodos.

—Siūsi pas Švedą piršlius?

—Siūsiu.

—O Šliugurys?

—Švedas turės leisti ją už manęs.

—Taip ją myli?

—Noriu jos. Pakirto ji mano jėgas. Visą atiduočiau, kad tik ją gaučiau.

—Keistas tavo būdas. Bėt tu jos nenuši, vedęs?

Juodis neatsakė, bet aiškiai buvo matyti, kad jo kietoje galvoje slypi pikti sumanymai.

Buvo vėlus ir gražas vakaras. Už Piliakalnio žerėjo nusileidusios saulės pašvaistės, danguje kabėjo įraudę debesėliai. Laurynas pažvelgė į giedrią dangaus mėlynę.

—Ryt bus giedra; jau teka mėnulis, toks vaikutėlis, nors dar ir jaunas — pastebėjo.

—Šiakt kaip tik trečia diena jauno, — atsakė Kristupas. Priėjo jo namus.

—Ar galima užėiti? — paklausė.

—Labai prašau.

Įėjo į tuščią priekelę.

—Rozalijos nėra namie? — paklausė, pasižvalgęs po vidų.

—Nėra, — bambėjo Kristupas. — Nunešė į miestelį siulus

Visur visai

MODERNUS PONTIJUS PILOTAS

Cardiffo miesto gyventojai išsijoję pamatė vieno paveikslą reprodukciją laikraštyje.

Šis paveikslas buvo pavadintas "Kristus neša kryžių" ir jį vaizdavo Cardiffo gyventojus žygiuojančius su orkestru ir burmistru, kuris sėdėjo automobilyje ir kurio numeris atitiko Cardiffo burmistro mašinos numerį. Paskui mišią sekė Kristus su kryžiumi.

Mieste kilo protestai prieš šitokį "religinį" meną, tačiau dailininkas ramiai pareiškė:

—Aš norėjau pavaizduoti, ką aš manau apie mūsų valdininkus.

MEKSIKOS SOSTINĖ GRIMSTA

Meksikos sostinė Meksiko grimsta kiekvienais metais 20 colių; gatvės įdubę, namai sukrypę.

Meksiko miestas buvo pastatytas Texcoco saloj ir, potvynių išvengimui, vėliau ežeras buvo nusausintas. Norint miestą aprūpinti vandeniu, buvo kasami šuliniai, kurie siekė gilius požemio

UZ SAVO KRASTA...

V. Gheorghiu.

Dar tą patį vakarą ūkininkai susipietė klebone kieme laukdami jo patarimų, nes rusai jau užėmė aplinkinius miestus ir pabėgėliai pradėjo ieškoti prieglobsčio kaimuose. Žmonės atnešė skaudžių naujienų apie bolševikų vykdomą terorą, moterų niekinimą, korūmus ir vyrų sušaudymus.

Koruga pasirodė verandoje. Susirinkusieji alsavo išgąsčių ir baime.

— Svetimieji pradėjo valdyti mūsų kraštą, — pradėjo kunigas. — Baisėni jė yra už buvusius valdovus, nes ne savi — atėjūnai, tačiau tikrieji krikščionys gerai žino kokios yra sunkios žemiškosios valdžios. Tikroji karalystė yra Danguos karalystė.

— Tai gal bėgti į miškus ir tęsti kovą prieš okupantus? — paklausė jaunas ūkininkaitis. — Duok patarimą, kunige klebone!

— Bažnyčia niekad nereikalauja savų žmonių, kad jie kariautų dėl pasaulinės valdžios.

— O ar Bažnyčia reikalauja tuomet, kad mes ištuometumėm rankas atėjusiems priešui, kad šis jas geležimis apkaltų? — paklausė ūkininkaitis. — Argi Bažnyčia liepia mums stovėti su sudėtomis rankomis ir ramia širdimi stebėti kaip mūsų moterų niekinamos, kaip mūsų namai deginami? Aišku, kad Bažnyčia to nesako, o jei taip sako, tai mes daugiau nenorime jai priklausyti!

Visi kiti pritarė ūkininkaitiui. Klebonas stovėjo ramus.

— Jėzus Kristus mokė, kad žmonės klausytų esamos valdžios. Jūs į tai atsakykite, kad naujieji mūsų krašto valdovai yra svetimi ir žiaurūs. Žinau aš tai! Tačiau ir tie valdovai, kurie anuomet valdė tą kraštą, kuriame gimė Dievo Sūnus irgi buvo atėjūnai ir žiaurūs pagonys. Prisiminkite kiek tūkstančių kūdikių buvo išžudyta karaliaus Erodo įsakymu tuo jo Jėzusa Kristaus gimimo. Tuometinis režimas buvo visiškai taip pat žiaurus, kaip ir dabartinis bolševikų. Jėzus nesukilo ir nemokė žmonių sukilti. Jis mokė: Atiduok Cėzariui kas Cėzario ir siek Danguos karalystės.

— Tai ir tamsta, kunige klebone, žadi melstis bažnyčioje už Staliną? Jeigu taip, tai reikia kad meldiesi už antikristą. Mes niekad daugiau neįžengsim į paties bažnyčią!

— Jeigu naujieji krašto valdovai įsakys man melstis už Staliną, taip kaip

kad man liepė melstis už karalių, aš klausysiu jų įsakymų. Stalinas yra ateistas, tačiau ir ateistai yra žmonės. Jų sielos yra paskendusios nuodėmė, nes jie nuklydo nuo Kristaus tako. Kunigo pareiga yra melstis už žmonių sielų išganyką, o ypatingai už sielas didžiųjų nusidėjėlių.

— Melskis už Staliną jeigu nori, bet mes daugiau nebeiešime į tavo bažnyčią! — atrėžė įpykęs ūkininkaitis ir įsiūtęs pridūrė: — Mes visi eisime į miškus kariauti už krašto laisvę, už žmoniškumą prieš bolševikus! Ar ir už mus melsies sekmadieniais?

— Kunigas privalo melstis ir už tuos, kurie kariauja gariose, kalnuose. Jis privalo melstis už juos ne tik sekmadieniais, bet kiekvieną dieną ir kiekvieną valandą, nes jie yra nuolatiniame pavojuje ir turi būti malda užtaryti pas Dievo Motiną.

— Jeigu ir už mus melsies bažnyčioje, tai būsi sušaudytas.

— Tas nieko nereiškia, nes krikščionys mirties nebijo!

— Mes išeinam į miškus. Prieš išvykdamį prašome palaiminti mus ir suteikti Sv. Komuniją, nes nežinome ar grįšime kada. Išeiname kariauti už Kristų ir Bažnyčią.

— Jeigu jūs kardu kariausite už Kristų ir Bažnyčią, tai padarysite mirtiną nuodėmę. Geriau kad liktumėt namie, nes krikščionių Bažnyčios stiprumas ne nuo karų priklauso.

— Mes einame kariauti už savo krikščioniškąjį kraštą! — tarė ūkininkaitis ir pradėjo dalinti minią į atskiras grupes. Suklaupė visi į žolę, primė palaiminimą.

— Palaimink ir mane, tėve, — paprašė kitas klaupdamasis ties kunigu, — aš irgi einu su jais kariauti už laisvę ir žmoniškumą.

— Bažnyčia laimina kiekvieną, kuris prašo palaiminimo, — atsakė klebonas.

— Ar ir tuos, kurie sąmoningai eina daryti blogo? Ar jūs esate įsitikinę mūsų tikslo tikrumu, klebone?

— Darykite ką norite, jei darote iš Meilės. Kiekvienas jūsų veiksma, kuris išplaukia iš Meilės yra be nuodėmės. Esate ant tikrojo kelio.

Atsiveikino ir pamažu dingo visi girus link.

Motinos verkė naujųjų partizanų... vertė Vac. Tamošaitis

kis vis rysiėjo, o tuojau išgirdo kažkieno balsą, kuris jam buvo visai nepažįstamas. Pagaliau prišliaužė plačiašaki ažuola pačiame aikštės pakraštyje. Po to atsargiai iškišo galvą iš už kelmo ir, didžiai nustebęs, pažvelgė į priekį.

Prieš jį stovėjo keturios žmogystos — trys vyrai ir viena moteris.

Lauryno akys įsitempė, jis klausėsi, sulaikydamas kvapą.

Vienas vyras sėdėjo, o kiti stovėjo. Pirmasis lyg įsakinėjo, o kiti klausė; nusigręžę, tad Laurynas galėjo gerai išžiūrėti tiktai tą, kuris sėdėjo. Tai buvo jau senyvas vyras, apsvilkęs namų darbo drabužiais ir apsiavęs auliniais batais. Atrodė, lyg būtų bajoras.

— Jaunystė daug gali, bet ir dažnai klysta, — išgirdo tęsiamą kalbą, — ji taip pat narsi ir noriai aukojasi. Tačiau toji drąsa dažnai pasireiškia tik siautėjimais, o pasiaukojimas — betiksliais žygdarbiais. Tai sakau, jaunas Kareivi, ne kaltindamas, bet išspėdamas tave. Tu dar man atrodai, kūdikiu, bet, gal, būsi už mus, seniūs, daug laimingesnis ir sulapsi šviesesnių dienų. Švedą ir Rupiną prašiau surasti man patikimą žmogų, — parinko jie tave, Tavęs laukia dideli vargai, didelė atsakomybė. Ar aiškiai supratai mane?

Laurynui atrodė, kad senukas žiūri į jį ir jo klausia, tad net sudrebėjo, bet tuo metu vienas stovinčiųjų sujudėjo ir žengė porą žingsnių į priekį. Tai buvo smulkus ir perkargęs berniukas, dvaro arkliajanys, jo jauniausias brolis Martynukas.

— Supratau! — aiškiai atsakė. — Nesibijokite dėl mano ūgio ir metų. Tris kartus bandomas, ėjau pas jus, nešdamas laikraščius. Pirmą kartą dar ne visiškai suprasdamas reikalą, buvau neatsargus. Todėl mane sugavo ir mušė; bet kai antrą kartą ėjau, ir jau žinodamas, ką nešu, kokia mano atsakomybė, nebeaplikau jokio pėdsako, o trečią kartą jau visi supratau reikalą ir už jį dabar pasiryžęs atiduoti ne tik kailį, bet ir gyvybę. Pamatysite matę!

— Lenk, Dieve, nuo tokios nelaimės! Tavo galva reikalinga mūsų kraštui ir ją reikia saugoti. "Būkite gudrūs, kaip žalčiai" — sako šventas Raštas. Šitai tau sakau ir visuomet sakysiu. Dabar klaupkis.

Martynukas atsiklaupė, o senis pakilo, uždėjo piemenuko ranką ant knygos ir ėmė sakyti priesaikos žodžius, liepdamas Martynukui juos kartoti.

— Aš, Martynas Kareivis, Dievo ir čia esančiųjų akivaizdoje, prisiekiau savo siela, darbais ir mintimis, visą amžių tarnauti Zemačių Škaplierninkų Brolijai, būsiu jai ištikimas, vyresniesiems paklusnus, teiksiu pagalbą savo broliams, nieko neprasitarsiu svetimiems. Jei šitą priesaiką sulaužysiu, tegu baudžia mane Dievas ir tegu kaltina žmonės, kurie šiuos žodžius girdi. Amen!

— Amen! — pakartojo kiti trys balsai.

Senis pakėlė berniuką nuo žemės, užkabino jam ant kaklo raudonos škapliernis ir broliškai pabučiavo. Šią apeigą pakartojo ir visi kiti.

Tuomet Laurynas juos aiškiai pamatė ir tuoj pažinb.

Tai buvo senis Švedas ir Rozalija.

— Ką liepsite daryti? — paklausė Martynukas ne pagal metus rimtu balsu.

— Klausyti tos geros ir protingos merginos. Būsi vienas narelis grandinės, labai ilgos, kurios nė pradžios, nė galo aš pats nežinau. Dieve tau padėk, jaunas Kareivi! Gal, mano metų sulaukęs pamatysi geresnių dienų. O tuo tarpu trūk, kaip skruzdėlė, mastyk, kaip erelis ir būk gudrus, kaip žalčius. Dabar gali sau eiti!

— Einam, — tarė Martynukas Rozalijai, bet ji tuo metu tarė Švedui:

— Rupinas liepė paklausti, ar nėra mums naujos siuntos?

— Yra visas maišas laikraščių. Pakiškau jį po akmeniu šalia Lauryno kopytėlės, vakarų pusėje nuo kelio. Surasi?

— Surasiu. Rupinas prašė įteikti jums pinigų, kuriuos per tą laiką surinko. Taip pat liepė išpėti, kad vakar pas jį buvo užsukę du valdininkai, girdi, šventųjų pažiuūrėti. Patarė jums saugotis...

— Gerai, tai pas jį ne neužeisiu, o rytoj anksti išvažiuosiu — tuščias. Į aną pusę, — tarė, rodydamas į vakarus.

— Greit grįšit?

— Prieš Šiluvos atlaidus.

— Su Ponu Dievu! Laimingai grįžkit! Garbė Jėzui Kristui!

— Per amžius. Amen!

Mergina ir Martynukas linktelėjo galvas ir pasišalino.

Pakilo dabar ir nepažįstamasis:

— Laikas ir man — tarė. — Senom kojom tolimas galas.

— Galui pavėžėti, — pasiūlė Švedas.

— O, jei kas mus dabar pamatytų? Atsimenat, kaip prieš tris metus jus sulaikė ir manęs klausinėjo, ar pažįstu Švedą ir ar su juo draugauju? Pažįstu, sakau, bet kaip galiu draugauti aš, bajoras, su tamsiu ir kvailiu kaimiečiu? Tuomet aš taip galėjau jiems atsikirsti, bet ką pamanytu, jei aš naktį su tuo pačiu Švedu važiuočiau jo vežime? Mane paleido dėl to, kad taip jiems aiškiai atsikirtau.

— Klystate, ponas, — atsakė kaimietis. — Paleido todėl, kad aš per tardymą į tą patį klausimą atsakiau: jokių draugavimų negali būti, nes ponai ir dvarai yra mūsų kalbos ir papročių dideli priešai, todėl dvarų vengiu, kaip širšių lizdo. Bajoras noširdžiai nusijuokė.

— Atlyginai man su kapu!

— Nors taip ir nemanau, bet tuomet pasakiau... Laiktas ponui į kelionę, laikas ir man. Man tenai, už sienos, studen-

(Perkelta į 6-tą psl.)

"Vien tik auksas valdo mus..."

1. Atiduok auksą — būsi laisvas!

Iš apsamanojusiu, šimtmečių dulkmis apneštų Pietų Amerikos daugumos miestų vienuolynų, bažnyčių, valdiškų ir privatiųjų rūmų dvielkia tolima, liūdna ir graudi praeitis. Ta praeitis šiandien viešai vadinama garbinga, didvyrių praeitimi, tačiau neviskas joje garbinga ir didvyriška.

Prieš puspenkto šimtmečio pavykus rizikingai Kolumbo kelionei, tada pasauly dominuojančią Ispaniją apėmė neregėta auksu karštligė. Ir šimtai tūkstančių jaunų ispanų pramuštgalvių plaukė į tą auksą kraštą, Naująją Indiją, Pietų Ameriką. Kokius rūbus jie vilkėjo, kokios oficialios ar privatiškos misijos buvo — viskas tiksliai priedanga pagrindiniam tikslui — surasti auksą ir pralobti.

Atvykę P. Amerikon, jie nesivaržė jokiom priemonėmis įsigyti kiek galima daugiau blizgančio metalo. Jie visi atkeliavo kaip krikščionys ir katalikai, o su jais drauge keliavo vienuoliai, tačiau visa tai jiems netrukė bašiausiais būdais žudyti ir kankinti siaubo apimtus ramius ir konservatyvius indėnus, kad iš jų išplėstų paskutinį auksą krislą.

Atradus Ramųjų vandenyną, 16-jo šimtmečio pradžioje atplaukė garsusis Francisco de Pizarro. Jis buvo berastis, tamsus avantūristas, tačiau šiandien jis yra laikomas vienu iš didžiausių P. Amerikos herojų, Incų valstybės sunaikintojas.

Išžudęs pajūrio tautes, kurios norėjo taikingai sugyventi su naujais nukariautojais, jis veržėsi į krašto gilumą, kur jam buvo pranešta gyvenęs karalius, garsusis Inca. Atvykęs netoli karaliaus būstinės, jis pasiuntė pasiuntinius, kviesdamas karalių į svečius. Inca, garsusis Atahualpa, ilgai svyravo ir kvietė Pizarro pas save. Tačiau Pizarro pasiuntiniai tol maldavo, kol Inca pavakary pasiryžo su 20,000 karių armija yplanuoti "geležinį žmogų".

Pizarro, kiemo kertėse išstatęs užtaisytus patrankas, laukė. Ir, kai tik visi kariai suėjo, jo kariai apsupo Incą, o į jietims ir lankais ginkluotus Incos palydovus atidarė patrankų ugnį. Ir per kelias minutes išžudė Incos akivaizdų visus jo karius, o jį patį paėmė ir nulaisvė.

Atahualpa buvo garbingas vyras ir

jis savo kalintojų tiesiai paklausė:

— Ko jūs norite iš manęs?

— Atiduok savo auksą ir būsi laisvas, — jam atsakė.

— Kiek norite auksą? — vėl paklausė per vertėją.

— Tiek, kiek pats sveri, — atsakė conquistadores.

Inca nusišypsojo ir pasakė:

— Pašaukite mano tarnus iš mano rūmų ir jie jums tuojau pristatys tiek, kiek telpa šiame kambaryje mano iškeltos rankos augštyje.

Bet conquistadores, t. y. nukariautojai, suvokė pasipiginę ir po kelių dienų drauge su Inca nukeliavo į jo sostinę, išplėdė visas šventyklas ir rūmus ir, susirinkę visą auksą, vėl grįžo.

— Dabar turite visą mano auksą, tat mane paleiskite.

Bet nukariautojai buvo nepasotinti ir reikalavo daugiau auksą, kurio jau Inca neturėjo. Pamatę, kad jį paleidus jis gali tapti jiems pavojingas, pareikalavo, kad jis atiduotų visus savo turtus, visas žemes ir valdžią.

— Šitas žemes mums atidavė mūsų tikėjimo vyriausia galva, — išdžiū kalbėjo nukariautojai, uzurpuodami ir vyriausiojo vardą...

— Kaip jis gali atiduoti jums tai, kas jam nepriklauso? — nusitebėjo Atahualpa.

Ir jis buvo nuteistas mirti sudegiant ant laužo. Kai jis surištąs buvo užneštas ant laužo, prie jo priėjo vienuolis ir riktelėjo.

— Tikėk, išgelbėk savo sielą!

— Išgelbėk mano gyvybę, tai įtikėsiu, — oportunistiškai atsakė Atahualpa.

Atahualpa, milžiniškos incų imperijos karalius — Inca mirė didvyriškai.

2. NAUJIEJI NUKARIAUTOJAI

Pracjo tamsūs ir niūrus šimtmečiai. Šie kraštai gyveno autarchišką, savitą, konservatyvų gyvenimą. Nedaug kas jų gyvenime pasikeitė per tuos šimtmečius. Tačiau paskutiniais dešimtmečiais pramoniniai Europos ir S. Amerikos kraštai pradėjo neišsitenkti savo ribose ir iš jų pakilo naujos moderniškos conquistadores bangos. Jie tuose kraštuose puolė įsikurti ne tiek auksu, kiek kitų brangių metalų ir mineralų, o taip pat pigių žaliavų savo nepasotinamai pramonei. Su jais drauge atvažiavo ir paskutiniai technikos laimėjimai: traukiniai, automobiliai, lėktuvai ir visa kita, kas čia buvo nekad nematyta: drabužiai, batai, net kalnaryšiai ir skustuvai. Ir nustebs, prabangoj ar skurdę gyvenę pietų amerikonas paklausė naujai atvykusių:

— Ko jūs čia atvažiavote?

— Uždirbti, įieškoti pinigų, — ramiai atsakė naujieji nukariautojai.

— Ak, pinigų? Auksą? — nustebo vietinis.

Ir dabar, jau moderniškaisiais laikais, jis pamatė, kad pasautly niekas per tuos šimtmečius nepasikeitė. Iš naujųjų nukariautojų pamatė, kad visos priemonės yra geros auksui įsigyti ir jis pradėjo uoliai juos pamėgdžioti.

Naujieji žmonės išmokino visokių gudrybių auksui įsigyti, tačiau neiškino jo praustis, skustis barzdą, nepil-

ti į gatvę nešvarumų, nemesti degančių cigarečių muorūkų kitiems kaimynams už apikaklių.

Tačiau ir iš Europos kraštų naujai atvykstantieji nieko taip greit nepersiima, kaip auksą troškuli. Svetimšalis, t. y. nekilęs iš Pietų Amerikos, bet čia atkeliaęs, nežiūrint savo išsilavinimo, luomo ir socialinės padėties ūmai tampa keleriopai piktesniu conquistadore negu tikrieji. Jis siekia savo tikslo — auksą per lavonus, jis neturi jokios užuojautos, moralės, sąžinės, garbės. Jo nevaržo jokie tikėjimo ar padurumo principai, nes visa tai yra verti tikslai rankos mostelėjimo — vienintelis vertas daiktas — tai auksas.

3. AUKSE PASKENDĖS

Lietuviai nuostabiai greitai svetimuose kraštuose persiima tų kraštų kalbą, papročius, gyvenimo būdą, ir jų tautinis jausmas nuostabiai greitai laiku prablėsta, jei ne visai užgęsta. Dažnai jis, užmiršęs savo gimtąją šiaudinę pastogę, ima net niekinti viską, kas juos riša su liūdna, bet gražia praeitimi. Tačiau jų neginčytinas gabumas P. Amerikoje, rodos, kaip ir kitose Amerikose, kiek galima skubiau įstoti į auksą garbintojų sektą, kuri mielai priima visus, be luomo ir tikėjimo skirtumų.

Jeigu žmogus sunkiai ir sąžiningai dirbdamas deda centą prie cento — kas gali jį už tai papeikti! Jis nori aprūpinti save ir šeimą sunkiai likimo diena, nors dažniausiai ir miršta tos sunkios dienos nesulaukęs, o prakaityti persisunkusias santaupas vėjai išnesioja į visas keturias puses. Tačiau yra žmonių, kurie ir taip aprūpinti visam gyvenimui, juodai ir baltai dienai, tačiau kala centus kiekiausiomis ir neverčiamomis priemonėmis.

Netaip seniai gyvenant Kolumbijoj, visokių nuotaikų pagauti, objektyviškai ir subjektyviškai stemėms atspėti vieno asmens psichologiją. Visiems mums buvo aiškus jo naiviskas garbės troškimas, nes, rodos, yra dėsni: juo didesnė dvasinė menkystė, tuo didesnis garbės troškulus. Tačiau mums liko mįslė, kad žmogus, turėdamas banke pinigų ir akcijų, gaudena gailėstingas vietinių šidis ir naudojasi jų duosnumu.

4. GAL IR TĖVYNĖ TAPS NEMIELA...

Tačiau šitoki pavyzdžiai yra užkrečiant ir yra tautiečių tyliai, niekam nieko nesakant, viena veido puse velnius rodant, o antra angeliškai besišypsant, uoliai jais seka. Tarpusavės veidmainystės, netikės pasielgimai, kurie Tėvynė buvo labai retas reiškinys, tapo kasdieniniais prajovais.

Yra jau net tautiečių, kurie kalba apie tėvynę, partizanus, moralę ir t.t., tačiau kurių veiksmuose daug kas netvarkoje.

Gal vieną dieną sugrįšime namų su savo naujai įsigytais "tradiejomis", su savo nauja praktika ir jau išbandytais metodais, su savo nauja iki karo visai neįgirdėta Lietuvoje morale ir pradedime "šviesti" ir mokyti vergijos iškankintus tautiečius. Iš miškų jau bus sugrįžę sudriskę ir kruvini partizanai ir jie mūsų nepažins...

(Nepr. Liet.)

Revoliucija spaudoje

Prieš porą metų girdėjome, kad Chicagoje didieji dienraščiai ėjo be raidžių rinkėjų bendradarbiavimo. Laikraščiai ėjo rašomomis mašinėlėmis prirašomi. Mašinėlių raštas buvo fotografuojamas ir iš fotografinių plokštelių laikraščiai buvo spausdinami, kaip dabar spausdinami paveikslai.

Bet tas laikraščių spausdinimo būdas nepriėjo. Dar raidžių rinkėjų streikui einant didžiosios Chicago spaustuvės pirko naujas Mergenthaler linotipo mašinas ir ruošėsi vėl grįžti prie seno laikraščių spausdinimo būdo. Fotografinis būdas yra gal kiek pigesnis, bet turi visokių nepatogumų ir buvo padėtas atsargai.

Bet dabar pasirodė visai nauja mašina, kuri esą "rimtai ir galutinai" rengiasi palaikyti raidžių rinkėjų amatą ir raidžių rinkimo mašinas — linotipus. Ta naujoji mašina yra "foton". Ją išgalvojo du prancūzai inžinieriai, R. A. Higgonet ir L. M. Moyroud, o jų išradimą išvystė ir pritaikė (kapitalą įdėjo) Graphic Arts Research Foundation. Naujoji mašina yra ne tik išrasta, bet ir išbandyta. Massachusetts Technologijos Institutas prieš porą savaitių gavo dovana — pirmą knygą atspausdintą be raidžių rinkimo mašinų ir be raidžių rinkėjų parabolos. Ta knyga yra Albro Gaul parašyta "Wonderful World of

Insects" (stebėtinai vabzdžių pasaulis).

Naujoji mašina susideda iš kelių dalių. Pirmiausia ji dalis yra paprasta elektrinė rašomoji mašinėlė, kuri turi keletą papildomų raktų. Ta mašinėlė gali rašyti bet kokia mašinistė, jokio ypatingo patyrimo nereikia. Mašinėlė yra sujungta su apvalia dėže, kurioje yra šešiolikos raidžių šeimų matricos. Šešiolika "fontų" raidžių paprastoj spaustuvėj reiškia dvi tonas varinių matricų (iš kurių atliejamos raidės), maždaug 25,000 dol. vertės. Vietoje dviejų tonų matricų naujoje mašinoje visi 16 šeimų raidžių fontai sveria tik tai pusantro svaro! Tai yra tiktai raidžių formos.

Raidės mes skirstome "punktais". Pavyzdžiui "A. Lie:uvis" yra spausdinamas 10-to punkto raidėmis. Foton mašina turi 16 įvairaus dydžio raidžių šeimų, nuo mažųjų 5-to punkto iki didžiųjų 36-to punkto.

Rašant rašomąją mašinėlę "foton" spausdinimo būde raidės yra fotografuojamos ir fotografiniai plapliai gali būti atlieti į metalines plokšteles ir spausdinami. Sako, naujas būdas yra "perpus pigesnis kaip senasis knygų ir laikraščių spausdinimo būdas. Visa foton mašina sveria 2,000 svarų ir gali

(Nukelta į 7-tą psl.)

Why Do East Germans Flee To The West?

In February more than 40,000 East Germans fled from the Soviet zone to freedom in the West. In the first week of March the exodus rose to more than 2,000 daily. Why do they flee?

Erich Ollenhauer, chairman of the Social Democratic Party of West Germany, and a leader of the German Federation of Trade Unions (DGB), broadcast an answer which can be summarized in three words: misery, despair, terror.

This socialist labor leader spoke of the very serious problems created by the influx of tens of thousands of escapees. He commented: "It is, however, impossible to argue with those who see flight as the only way out" from unendurable suffering, and the destruction of all human rights by the communists.

Ollenhauer warned the East German workers: "Remain firm in your resistance to the communist regime. But nourish your strength; do not expose yourselves by ill-considered actions and protests. Your foremost task is to

survive in body and spirit to maintain a link with the great ideals and movements for freedom and human solidarity." He predicted that democratic ideals will survive communism just as they survived 12 years of nazism.

OPEN LETTER TO THE FREE WORLD

The following letter, smuggled out of East Germany and telling of present conditions there, recently appeared in a Swedish newspaper.

"We have gone from one dictatorship to another even more savage tyranny, made worse by the fact that it is foreign. With the exception of a few opportunists with crippled souls, there is hardly a happy person in East Germany. The concentration camps are filled to overflowing and many Germans have been deported to Russia.

"The East German authorities have the greatest scorn for the learned or the intellectual. A good example is the judicial system where regular judges are

pushed aside in favor of political hacks whom they call "peoples' judges."

"The school system shows the same tendency. The new teachers are less and less frequently graduates of teachers' schools or even institutions of higher education. The communists charge that the older teachers didn't understand the spirit of the times. History classes, for example, are now concerned exclusively with Russian history. The children are forbidden to learn about Frederick the Great or Bismark: except to hear them called "criminals". German history and German culture are scorned by the teachers whom the regime considers politically reliable.

"Only communist literature is available in the bookstores.

"Economically, we are at about zero. West Germany has succeeded in abandoning rationing but in East Germany once the bread basket of our country, butter, fats, sugar and meat are all strictly rationed.

"Leather shoes are not to be found. Cloth has a growing percentage of wood-cellulose. Everything goes to the Soviet Union.

"The communist regime is, of course, made up of marionettes. All decisions are made in Moscow. The Soviets, not content with East Germany, are angling to get control of West Germany as well. That is what is behind all their bleatings about peace. A Russian peace throughout all Germany would indeed be the end of everything."

JAZZ GEMS CUT NO ICE

The Polish press wages an unremitting war on jazz, swing, and all other manifestations of bourgeois musical taste. In its latest foray, "Slowo Powszechnie" (Warsaw), February 4, put a prominent Polish leader on the spot:

Reporter: "May I ask you how you select your music?"

Band leader: "Our repertoire testifies to our high standards of taste. We firmly reject all kinds of cheapness, boogie-woogie, and sambais. Our own national patterns, to reach for

We are resolved to search for our sources of folklore, to base our programs on the best achievements of Polish dance music. This is our task and our goal.

Reporter: "Of course. That explains why you feature gems of dance music such as "So I can't Help Being A Brute", "Titina Was Ill and She Went to A Doctor", "Ah, Louise, I'm Burning With A Wild Love For You", and "Is Miss Agnes Living Here — She's the Cutest Girl in Town?"

"We wish this band leader all fortune in his quest for the people's music. Search, my dear sir, and you will find it. It's there — somewhere."

THE RECESSION

"Does your boy graduate this year?"

"He doesn't dare!"

She: "What's wrong with the car? It squeaks dreadfully."

He: "Can't be helped; there's pig-iron in the axles."

SPECIALUS IŠPARDAVIMAS vienam mėnesiui

Evans
&
Clarke

100 GRENFELL STREET, ADELAIDE, Tel. W2358

NAUJI BALDAI

Tualetinis stalielis, 3 stalčiai	£12.10.0
Lovos, 3 pėdų pločio	£ 6.19.6
Ažuolinės virtuvės kėdės	£ 2.0.0
Komoda	£11.19.6

VARTOTI BALDAI — GERAME STOVYJE

3 gb. saliono komplektas	£12.10.0
8 gb. valgomojo komplektas	£17.10.0
Dvigubas miegamojo komplektas	£17.10.0
Spinta virtuvei	£10.15.0
Foteliai	£ 4.10.0

MES MIELAI IŠPILDOME UŽSAKYMUS PAŠTU

Mūsų firma atdara kiekvieną šeštadienį iki 12 valandos dienos.

JEIGU JUMS REIKALINGAS VERTEJAS

— pagelbėti pirkinėjantis —

KLAUSKITE KURĮ NORS MUSŲ PARDAVEJĄ

Jis nurodys jums Naujųjų Australų Pirkinėjimosi Biurą.
Ten jums bus suteikta pagalba Jūsų gimtąja kalba.

P A S

John Martin and Co. Limited

The Big Store ■ Rundle St. Adelaide

ZEMAITIJOS KNYGNEŠIŲ ROMANAS

(Taša iš 5-to psl.)

tai įdavė tūkstantį knygelių, kad jas paskleisčiau krašte. Paliko dar apie dvidešimt, tai jau čia ir paliksiu.

Išmė iš užančio keletą brošiūrėlių su geltonais aplankais. Senis vieną pasiėmė, kitas grąžino Švedui.

—Sėkite, Švedai, tai geri grūdai ir tegu Dievas jums padeda.

Atsisveikino.

Nepažįstamasis pasuko ton pusėn, kur buvo nuėjęs Rozalija. Švedas ėjo pro pasislėpusį Lauryną. Atrodė, pažinojo čia kiekvieną žemės pėdą, šaknį ir šaką, nes žengė dabar greitai ir saugiai; dar valandėlę buvo girdėti žingsniai, pagaliau, visa nutilo, dingo, o Lauryno galva tik sukėsi, lyg kliebėdama po karštligės.

Ėmė ir jis ristiis pakalnėn, bet taip užsimastęs, jog nė nepastebėjo, kaip pakilo dar vienas žmogus ir, besislapstydamas, pasuko į kaimo pusę, tačiau tai nebuvo Švedas ir ne bajoras. Nuleidęs galvą ir užsimastęs, Laurynas ėjo laukais per ganyklas bei rugienas. Jo galvoje siautėjo minčių spiečiai. Tai ta pati mergina, kurią stačiokiškai užkabinėjo neišprusę, grubūs kaimiečiai ir jis pats, tai tas pats penkiolikametis, basas piemenėlis, kuris už savo parapijos nė nosies nebuvo iškišęs... Dabar jie prabilo jam nuostaba, išsitęsę visu ūgiu, kaip tie garbingi krašto bajorai ir didvyriai, apie kuriuos tuomet pasakojo Rupinas... Tai skruzdėlytės, kurios stato milžiniškus rūmus, neša į juos už save sunkesnius šapus, dirba be perstojo, niekuomet nepavargdamos. Ir, eidamas, taip užsisvajoję, jog, atrodė, ir tos ganyklos ir tie laukų rėžiai, protėvių išvaikščioti, išbarstyti laukuos pirklės, buvo dideli skruzdėlynai, kuriuos sunėšė milijonai, nebodami vargų bei nelaimių. Staiga prieš jį kaž kas subalavo žemėje. Laurynas pasilenkė. Tai buvo plona knygelė, kurią nepažįstamasis žmogus slapta, niekam nematant, buvo numetęs, lyg sėjėjas — grūdą. Ji buvo pamesta vargšams artojiamas, basiems piemenukams, kurie, kaip paukšteliai keliais su saule ir nerandą dirvoje savo sielai grūdo. Laurynas ją pakėlė.

Apey žemę — perskaitė viršelyje ir jau nenumetė atgal, o įsikišo užantin. Skruzdėlynuose dažnai matome kvapaus vaško grūdėlius. Ir ta knygelė dabar jam kvepėjo, kaip tie kodylo grūdėliai.

Po rugiapjūtės Bubiuose namų statyba artėjo prie pabaigos, talkininkaujant kaimynams bei giminėms. Laurynas nesigailėjo pinigų ir vaisių, patsai dirbdamas nuo pat aušros, karštai skubėdamas. Jau švietė virš stogo iškilęs baltas dūmtraukis, sidabru blizgėjo naujas skardos stogas, kaip ant mielių augo klijimas ir svirnas.

Visur buvo gražu ir prašmatnu, lyg kokiame užsienio palivarkelyje, stebino ir džiugino kaimynus, o Laurynas tik džiūvosi ir grožėjosi.

Į darbą ateidavo pirmas, o grįždavo namo paskutinis, jau seniai danguje suspindus žvaigždėms. Jam buvo mielos tos

naujosios sienos, tos dirvos, kurias naujasis šeimininkas paruošė pirmajai sėjai. O dienos ir savaitės bėgo nepastebimai ir vieną vakarą, paskaiciavęs laiką išbūtą namuose, pamatė, jog atostogoms paskirta viena savaitė virto keturiais mėnesiais, ir liko tik trys dienos iki Šiluvos atleidų.

Mačkė jau neberašė laiškų. Matyti, skaudžiai įsiseidęs, nebeenorėjo kreiptis į pabėgėlį, nes Laurynas jo akyse buvo tikrai pabėgėlis, niekšas ir nepatikimas žmogus.

Nors ir niekas to nebežinojo ir Lauryno nebarė, tačiau jis neturėjo kur dėtis iš gėdos ir lyg koks nusikaltėlis vaikščiojo nuleidęs galvą, tvirtai nusprendęs kitą penktadienį išvažiuoti, nebepaisydamas jokių prašymų ir maldavimų.

Grįžtant iš darbo, vieną vakarą vieškelyje sudardėjo vežimas, suprunksė arkliai. Laurynas tuojau atsigrėžė.

Buvo gražus vakaras. Nors ir iš toli, Laurynas tuojau pažino senojo Švedo švytį su kaštanu, ir sulėtino žingsnius.

Vežimas pasivijo ir Švedas, sėdėdamas ant statinių ir maišų krūvos, pagarbino Lauryną.

—Geras akis turite, dėde, jei mane pažinote, — tarė jaunuolis, pagarbiai nukeldamas skrybėlę.

—Ir pažinau ir atsiminiau, nors ir tave retai matau, — atsakė senis, pristabdęs arklius.

—Ačiū, kad atsimeni!

—Gal, tu manai, jog tave, atsimenu dėl tų pinigų, kuriuos davai mano vaikams po gaisro? Ne, ne dėl to. Atsimenu tave dėl tavo šviesaus proto ir atkaklumo, — kalbėjo senis, kabindamas vadeles ant rungo ir traukdamas iš kišenės pypkę. — Iš svetur grįžta ištvirke į pagedę, o tu grįžai suskaticu ir mokslu. Tavo namai visiems bus gera mokykla ir pavyzdys.

Tai sakydamas parodė ranką į jo sodybą. Laurynui buvo nepatogu sakyti, jog netrukus vėl išvažiuoja, tad, norėdamas pakeisti kalbą, paklausė:

—O jūs, dėde, dabar namo grįžtate?

—Grįžtu. Vežu Butkiui alų, o dvarui — tepalą ir druską. Arkliai labai nusikamavo.

—Pailsės namie.

—Pailsės, bet greit atleidai, o aš esu išžadėjęs aplankyti Šiluvą, pasiaukodamas save Dievui ir atgailaudamas.

Laurynas pažvelgė į vežimą, ir pagalvojo apie auką, paslėptą po alaus statinėmis ir druskos maišais.

—Laimingos kelionės, — tarė nuoširdžiai.

—Ačiū, — lėtai atsakė senis, po to linktelėjo galva ir paraginai arkliai nutolo į kaimo pusę.

Laurynas palydėjo jį akimis ir matė, kaip jis užuot pasukęs į Butkį, įvažiavo į savo kiemą, lyg norėdamas ten iškrauti visą krovinį.

Švedai gerai pažinojo tėvo būdą, akiai jo klausė ir niekuomet jo nekamantinėjo. Vežimui sustojus kieme, išėjo abudur sūnūs, pabučiavo tėvui ranką ir užkėlė vartus. Senis jiems nieko nepasakė, nes kalbėjo rožančių, varstydamas poterius. Neraginami arkliai patys nuėjo į pašūrę ir sustoję.

(Šio skyrelio pabaiga sekančiame AL numeryje)

Rukykite tabaka,

ATITINKANTI JUSU ASMENINI SKONI

PLATUS PUKIU MUSŲ TABAKŲ PASIRINKIMAS PILNAI
PATENKINA VISUS CIGAREČIŲ IR PYPKIŲ RUKYTOJUS. JUS
BUSITE PILNAI PATENKINTAS PASIRINKĖS VIENĄ IŠ MISDORP'O
TABAKŲ — KARTU TURSĖSITE IR MISDORP'O KOKYBĖS GARANTIJĄ

Rukykite viena is
Misdorff

Leonard Norman
tabaku, atitinkanti Jusu skoniu.
marke zinoma virs 100 metu.

Armored cars passing the saluting base during big service march through Adelaide

Šarvuočiai traukia Adelaidės gatvėmis karūnacijos iškilnių metu.

By courtesy of "The Chronicle"

DANTŲ CHIRURGAS
J. H. CUNNINGHAM
Oxford Chambers
192, North Terrace, Adelaide
Telef: W2036
Specialybė: aukso karūnelės ir
aukso tilteliai
KALBAME VOKIŠKAI

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kakla-
raiščiai £1.5.0, įvairios kitos
juostos ir juostelės nuo 6 šil. iki
£1.10.0. Išpildomi specialūs už-
sakymai. Kreiptis AL Leidykla.

REVOLIUCIJA SPAUDOJE
(Perkelta iš 5 psl.)

Swedish authorities have granted a Stockholm residence permit to the four refugees who, fearing deportation by the Communists, escaped from Latvia in a fishing vessel to the Swedish island of Gotland, where they landed on January 21. This is the first case in which persons entering Sweden illegally have been permitted to live and work in Stockholm.

The refugees, who were held incom-

municado by the police until the Swedish Alién Broad defined their status, have been identified as Andrejs Kairis, the ship's captain; Zanis Nicis, a welder, and his wife Lilija; and Gunars Cukurs, brother of Mrs. Nicis.

The young couple paid a high price for freedom: the life of their only child a girl of 3, who suffocated in the water tank in which she had been hidden on the fishing trawler. She was given a Lutheran funeral, partly conducted by a refugee Latvian pastor, and buried in the little village of Hemse on Gotland Island.

Details about the daring escape across the Baltic Sea are now known. The trip had been carefully planned. Before leaving the Latvian port of Liepaja, the captain had smuggled the three others aboard his trawler during the night. The little girl and her father were hidden in an empty water tank, which was sealed after them. A tap left open to allow for air circulation was closed by one of the crew members who did not know of the plot. Out at sea the captain locked the crew members in the cargo room and headed the vessel for Sweden. When the water tank was opened, the child was found dead and the father unconscious.

At Gotland, the captain, the married couple and the brother gave themselves up to the Swedish police, requesting asylum as political refugees. They were temporarily quartered at the Hense police station, where Latvians, individual Swedes, and refugee organizations all over the country showered them with cables, letters, gifts and money.

Vyras, padėdamas žmonai tvarkytis, paklausė:

—Ką man daryti su šitais žirniais? Ar man juos išmesti, ar padėti į šaldytuvą. Iš kur rytoj galėsi pati juos išmesti?

Sutaupysite pirkdami tik gera preke

PIRKITE BATUS BET KURIOJE FIRMOS

"EZYWALKIN Ltd."

90, Rundle St. KRAUTUVĖJE Port Adelaide
Port Pirie Hindmarsh
Port Lincoln Unley Road
Mount Gambier Hindley Street
Gouger Street

KIEKVIENOS POROS BATŲ PATVARUMAS GARANTUOTAS

JEIGŲ TAMSTAI
REIKIA MOTOCIKLO

eikite pas

Auto Resales

91 GOUGER STREET
ADELAIDE, S. A.
Phone C560

Pas mus rasite visų populiarių markių motociklus. Labai lengvos išsimo-kėjimo sąlygos. Visi registracijos, draudimo, licencijų formalumai Jums sutvarkomi nemokamai.

MES GARANTUOJAME KIEKVIENĄ PAR-DUOTĄ MOTOCIKLĄ!

"VIEN TIK AUKSAS
VALDO MUS ..."

būti laikoma raštinėje. Ja operuoja pa-prasta mašinistė. Atpuola ne tik sunkūs linotipai ir raidžių rinkėjai, bet ir raidžių rinkimo patalpos.

Naujas mašinas jau pradeda gaminti Photon, Inc., įstaiga, kuri yra įkurta jau aukščiau minėtos "grafikos meno tyrinėjimo fondacijos". Pradžioje foton mašinos nebus parduojamos, jos bus tik nuomuojamos spaustuvėms.

Naujos mašinos gamintojai mano, kad ji padarys didelį perversmą spaudos darbe, atpigins spausdinimą knygų ir laikraščių ir pajvairins patį raštą. Girdi, nuo spaudos išradimo žmonės turėjo dirbti raidės iš metalo, raidės reikėjo suspausti mažame ketvirtainiame plote metalo. Dabar su naująja mašina raidžių piešėjai gali duoti valią savo fantazijai ir pagamins daug gražesnių raidžių.

Žinoma, revoliucija spaudoje neįvyks iš karto dargi jei foton mašinos pasirodytų tikrai tokios stebėtinios, kaip apie jas praneša. Milijonai sudėti į raidžių rinkimo mašinas nebus išmesti į laužą.

Bet visgi naujoji technika, jei ji išlaikys gyvenimo kvotimus, pradės stumti lauk senąją techniką. Pirmiausiai tą revoliuciją spaudoje pajus raidžių rinkėjai, o paskui tą pajus ir raidžių rinkimo mašinų gamintojai. Senas ir nuo Gutenbergo laikų garbingas raidžių rinkėjo amatas (rankinio ir mašininio) gal nu-eis istorijon, kaip nuėjo daugelis kitų garbingų amatų. ("Keleivis")

HOUSE RULES

A practical measure favored in the Soviet Union and its Satellites for exercising control over the life of workers is to assemble them in workers' settlements; i.e., housing colonies located near the plant where they work. In Lithuania, a model 6-block settlement was built during the summer of 1952 in a suburb of Wilno called Antopol.

Some 1400 people were living in this settlement by November 1952, according to a Stockholm report. Single persons in a groups of two to four live in one room, and take their meals in canteens set up in each block. One or two-room kitchen apartments are allocated to families. In addition to its own canteen, each block has a library, a shoemaker a tailor, a hairdresser, and the so-called Uniwermag, a State shop which sells consumer goods at prices fixed for the residents of the settlements.

Block committees, composed of members of the Communist Party, are the instruments of control over the life and behavior of the inhabitants. Their authority is never clearly defined, but is exercised in such a way that the workers quickly sense what is expected of them. And so, for example, those who wish to go to the city after work are not required to notify anybody about it — in practice, however, they prefer to sign up in a book provided for their "convenience", indicating where and when they are going. Workers who received letters from friends and relatives submit them after reading to the block leader, to demonstrate their harmlessness. Letters written by workers are also given to the block leader, unsealed, with money for stamps. The workers profess to be in a hurry and ask the leader to post their letters for them. This, of course, is a pretext for having their letters examined and approved.

Block "correspondents" are another instrument for checking the life of workers. As reporters whose duty it is to supply the workers' bulletins with needs and conditions of the workers' life, they are permitted to investigate almost everything that concerns the workers. These correspondents, in practice, address more of their reports to the local Party Committee than to the workers' bulletins. In the Anotopol settlement, the correspondents are recruited from the young girls who are Komsomol members, organized for the purpose by a secretary of the Wilno district Komsomol, a Russian Communist named Wolczakowa.

Every Sunday before noon political meetings are held and attendance is carefully checked. It is believed that one of the main objects of these meetings is to prevent residents from going to Mass.

Humor

CLOSE QUARTERS

Disappointed Lady House Hunter (to the house agent): I've brought back the keys of the maisonnette you recommended — why there isn't room in it, for the children to have mumps.

CONSERVATION

Father: But what's the use of having accounts with four tailors?

Son: Well you see, it makes your bills so much smaller.

DISAGREEABLE

Two friends met accidentally after an absence of a couple of years, during which time one had travelled abroad and the other had married money, much to his sorrow.

"Well," said the traveller to the other, "how do you like married life?"

"Not much," replied his friend, "I think I'm a case of matrimonial dyspepsia."

"Matrimonial dyspepsia?"
"Yes. She never agrees with me; she's too rich."

V Zinios

(Tąsa iš 1-mo psl.)

PAKELTA GELEŽINĖ UŽDANGA AUSTRIJOJE

Visai netikėti ir nelauktai Rusijos vyriausybė pakėlė geležinę uždangą Austrijoje tarp Vakarų ir Sovietų valdomos zonos. Nuo šiol judėjimas tarp šių zonų yra laisvas.

Smulkus skelbimai

ADELAIDĖS APYLINKĖS VALDYBA RUOSIA VAKARA—BALIŲ

kuris įvyks š. m. birželio 26 dieną 8 val. vakaro Osbornio salėje, Gouger Street. Pakvietimus galima gauti iš anksto pas Valdybos narius ir platiniojus.

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba

Dr. A. NEMES

europietis, vaikų ligų specialistas, (New South Walse neregistruotas) duoda patarimus draugams ir pažįstamiems. Adresas: 2 Bayview St., Bronte, Sydney. Telefonas: FW 1903.

MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!

Jeigu Tamsta galvojate pirkti motociklą, tai būtinai turite užėiti pas Loefflerį, kur Tamsta galite pasirinkti iš 100 vartotų mašinų arba gauti bet kokios markės naują motociklą.

Daugelis lietuvių jau važinėja pas Loefflerį pirktais motociklais ir naudoja vartiną lengvomis išsimokėjimo sąlygomis.

MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!
MOTOCIKLAI!

LOFFLER'S

MOTOR CYCLE RESALES
41 Gouger Street
ADELAIDE
TEL. C 1785

Pačioje Austrijoje šis rusų žygis sutiktas su dideliu pasitenkinimu. Vakaruose jį tai žiūrima, kaip ir paprastai, su tam tikru atsargumu. Be abejonės, tai yra rusų taktinis žygis norint toliau skaldyti Vakarų vienybę. Kaip žinome, prez. Eisenhoweris ir Anglijos min. pirm. Sir Churchillis statė sąlygą, kad jeigu rusai nori taikos, kaip jie skelbiasi, tai mažiausiai Korėjoje ir Austrijoje jie turi įrodyti savo gerus norus darbais. Taigi, rusai ir "įrodinėja".

Manoma, kad jeigu rusai dar sutiks pasirašyti su Austrija taikos sutartį, tai Keturių Didžiųjų konferencija (su Sovietų Rusija) galinti įvykti.

PIETŲ KORĖJA SIEKIA KARINĖS SUTARTIES SU NACIONALISTŲ KINIJA

Pietų Korėjos pastangos sutrukdyti taikos sutarties pasirašymą su komunistais eina toliau. P. Korėjos vyriausybė pasisakė už sudarymą karinės sutarties su Nacionalistų Kinija, kurios vyriausybės rezidencija yra Formozoje, ir bendromis jėgomis kovoti su komunistais.

Seoulyje, Pietų Korėjos sostinėje, įvyko didžiulės demonstracijos, nukreiptos prieš gėdingą sutartį su komunistais, paliekant nesuvienytą Korėją. Pažymėtina, kad Sąjungininkų personalui ir kariams įsakyta laikytis nuosaikiai, nes miniose girdėti nedraugiškų sūkių Sąjungininkų adresu. Kariams įsakyta gatvėse rodytis ginkluotais ir ne mažiau kaip po tris grupėse.

AMERIKOJE NUSIVYLIMAS

Karo belaisvių pasikeitimo sutarties pasirašymas, o taip pat galimas karo nutraukimas JAV-bėse sutiktas be entuziazmo. Spauda pažymi, kad Amerikos diplomatija čia pralaimėjo ir kad tai yra aiškus smūgis Amerikos prestižui.

NUMATOMAS MOKESČIŲ SUMAŽINIMAS AUSTRALIJOJE

Dabartinė Australijos vyriausybė (Liberalų - Krašto Partijos), kuriai vadovauja Mr. Menzies, numato sekančiais biudžeto metais, kurie prasideda šių metų liepos 1 dieną, sumažinti mokesčius vidutiniškai apie 10%. Tai sumažins valstybės pajamas apie 75-100 milijonų svarų.

Šis vyriausybės gestas daromas tuo tikslu, kad per ateinančius sekančiais metais parlamento rinkimus Liberalų - Krašto Partija galėtų išlaikyti valdžioje.

STATOMA FILMA APIE "ROBINSONĄ CRUSOE"

Italijos kinų direktorius ir rašytojas Curzio Malaparte status spalvotą filmą pagal Danieliaus Defoe žinomą apysaką "Robinsonas Crusoe". Filma bus sukama Juan Fernandez saloje, apie 600 mylių nuo Čilės pakraščiu, nes pagal turimas žinias, "Robinsono Crusoe" autorius ten gyvendamas parašė savo garsią apysaką.

SPECIALUS VIŠČIUKAI KARUNACIJOS PROGA

Dviejų metų Rhode Island veislės višta Matilda, Barnsley vietovėje, Yorkshire (Anglijoje) išperėjo tris nepaprastus viščiukus: vieną raudoną, vieną baltą ir vieną mėlyną. Prieš užperint j kiaušinių baltymus buvo įleista specialių dažų, kurie ir nudažė viščiukų plunksnas.

Tokie nepaprasti viščiukai buvo išperinti karūnacijai pagerbti.

AUSTRALAI TURI BLOGIAUSIUS DANTIS PASAULYJE

Australijos dantų gydytojų kongrese Brisbanėje buvo pareikšta, kad australai turi pačius blogiausias dantis pasaulyje. Per metus pareikalaujama apie 7 mil. dirbtinių dantų.

Profesorius F. Lumb, Queenslando universiteto odontologijos fakulteto dekanas, pareiškė, kad dantų gedimo priežastis yra perdidelis saldumynų vartojimas. Atvirkščiai, vietiniai gyventojai, "aboriginai", turi pačius geriausias dantis pasaulyje.

Informacijos

BIRŽELIO DEPORTACIJŲ MINĖJIMAS ADELAIDĖJE

įvyks sekmadienį š. mėn. 14 d. sekančia tvarka:

10.30 val. pamaldos šv. Juozapo bažnyčioje, Pirie St.

14.30 val. speciali Baltų Tarybos paruošta trancliacija per 5 AD Radio stoti.

16 val. minėjimas šv. Pranciškaus Ksavero salėje Wakefield Street. Paskaita skaitys Dipl. teis. L. Martinkus. Sceną iš dramos "Raistas" vaidins aktoriai Z. Kučinskas ir N. Skidzevičius.

ALB Adelaidės Apylinkės Valdyba

ŠVIESOS METINĖ SVENTĖ

Sambūris Šviesa Sydney sk. š. m. birželio mėn. 20 d. iškilmingai švenčia savo skyriaus įsisteigimo dvejų metų sukaktį. Šia proga pranešama, kad šventė susidės iš oficialios ir meninės dalies. Visų narių dalyvavimas būtinas, kadangi patalpoje vietų skaičius yra gana ribotas; tad svečiams jėmimas tik su pakvietimais. Nariui leidžiama atsivesti ne daugiau vieną svečią.

Metinė šventė įvyksta Milson's Point, Enne Rd., 12 - 14, pradžia lygiai 18 val. Skyriaus Valdyba.

Š. m. birželio 13 d. 16 val. visų Adelaidės lietuvių, estų ir latvių organizacijų Valdybos susirenka į Excelsior salę 170 Flinders St. aptarti ir priimti protesto rezoliuciją prieš Sovietų vykdomą Baltijos Valstybės terorą.

JAPONIJOS PREKYBA SU RAUDONAISIAIS

Japonijos vyriausybė atšaukė visus suvaržymus dėl prekybos su komunistine Kinija ir Sovietų Rusija, išskyrus tik strateginių medžiagų prekybą. Šito žygio Japonija ėmėsi po to, kai paaiškėjo, kad net kariaujanti su komunistais Anglija varo prekybą su savo priešu.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

J. Simaičiui, Perenjori, W. A. — Jūsų malonų laiška su £5 gavome ir pinigų paskirstėme tokiems reikalams: £3 - Vasario 16 - sios. Gimnazijai — auklėti ir mokslinti jaunimą tautiškoje dvasioje, ir £2 Lietuvių Tautos Fondui — politinei kovai už mūsų Tėvynės laisvę.

Už taip stambią auką svarbiems mūsų Tautos reikalams ir už šiltus žodžius Redakcijai nuoširdus ačiū.

Gervazas Maukelė

ZIURINT AKIMIS MAUKELĖS TAIP ATRODĖ SPAUDOS BALIUS

Melbourne, 1953. V. 22.

Gerėm, užėm, ūliavojom, Savo spaudos baliuj, Sokom rankom, šokom kojom, Netilpdami salėj.

Geros mūsų šeiminiųs Užkandžiais vaišino. Vienas vyras, net sulinkęs, Sėnkavojo džiną.

Valsą pirmąjį užsuko Boksininkas Pranas. O įkaušę prie staliukų Rodė savo meną.

Nieks kupletų nesiklausė, Tik liežuviais malė. Girtas triukšmas rėžė ausį Ir sprogdino salę.

Pagal seną papratimą Taip dažnai planuojam: Pirmą už stikliuko imam, O po to dainuojam ...

Ir Maukelė ten spoksojo, Daug kas jį pažino ... Netvirtom atėjęs kojom, Maukė alų, džiną.

Ir ne vieną stikliukėlį Į spaudos sveikata Iškilmingai jis pakėlė, Mesdams j "živatą".

ADELAIDĖS TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖ GRAŽIAI PROPAGUOJA MUSŲ VARDĄ

Kadaise, išvažiuojant iš Vokietijos, mūsų spaudoje tekė skaityti: "Būkite geri savo Tautos ambasadoriai." Įvairiai atliekamas tas uždavinys. Vienai moksle pasižymi, kiti per sportą garsina mūsų Tautos vardą, dar kiti per chorus, teatrą, meną gražiai užsirekomenduoja svetimųjų tarpe.

Ir mūsų tautinių šokių grupė jau ilgas laiko tarpas populiari mūsų vardą per gražius lietuvių tautinius šokius.

Gegužės 27 d. įvyko jų, gal būt, jau keliasdešimtas pasirodymas.

Tautinių šokių grupė buvo pakviesta dalyvauti programoje tradiciniame "Movie Ball" komiteto surengtame "Charity Coronation Balliuje". Svečių dalyvavo per 1.200.

Lygiai 10 val. v. atvykus gubernatūros atstovams, burmistruvi ir kitiems garbingiems svečiams, prasidėjo programa. Svečiams užėmus jiems skirtas vietas, buvo pranešta, kad lietuvių tautinių šokių grupė pašoks keletą puikių lietuvių tautinių šokių. Mūsų grupės šokėjams teko garbė pradėti pirmiesiems programos dalį. Buvo šokta "Apgavikas", "Žiogeliai" ir "Kalvelis". Sušokta labai vykusiai ir graškčiai, o taut. šokių grupės šaukiam akordeonistui patvyrusiai ir puikiai palydinti akordeonu. Sušilusius mūsų šokėjus, polka baigiančius "Kalvelį" salės kampe link, lydėjo ilga plojimų audra.

Kukli toji mūsų tautinių šokių grupė. Štai jau, berods, ketveri metai ji gyvuoja. Keičiasi jos šokėjų skaičius ir veidai, keičiasi muzikantai ir vadovai, bet grupė — entuziastingai jaunųjų būrelis — vis dirba, repetuoja ir šoka.

Tikrai malonu matyti tą mūsų jaunimo dalį, nesigailinčią savo laisvo laiko ir, užuot kartais tuščiai praleidus, vieną kitą valandėlę laisvalaikio aukoją repeticijoms ir šokiams.

Tai mūsų atžalynas su ateities viltimi, kuris nepriklauso žuvusiai kartai!

Dalyvis

PABALTIEČIŲ KONCERTAS ADELAIDĖJE

Šių metų gegužės 30 d. trys Pabaltijo tautos suruošė bendrą koncertą Laisvųjų Masonų salėje Adelaidėje.

Latvių atstovavo vienas solistas ir pianistė. Estai parodė savo mišrų chorą ir vieną dainininkę. Lietuvių vardą šiame koncerte sekmingai apgynė dainininkė A. Gučiuvienė ir vyrų choras, diriguojamas muz. V. Šimkaus.

Šia proga turime pasidžiaugti, kad mūsų choras padarė didelę pažangą ir jam nuoširdžiai plojo ne tik lietuviai, bet ir kiti žiūrovai.

D.S.

VYRIAUSIAS LIETUVOS IŠ- LAISVINIMO KOMITETAS DĖKOJA AUKOTOJAMS

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo komitetas (Tautos Fondas) atsiuntė Redakcijai laiška (V.27 d. data), kuriame sako:

Čionykdžių institucijų vardu nuoširdžiai dėkoju jums ir aukotojams už prisųstą auką Tautos Fondui čekiu Nr. 185067 prie Tamstos gegužės 14 d. laiško sumoje britų £18. 11. 3."

Paaiškiname, kad nurodytoji suma britų valiuta tolygi £23. 6. 2. Australijos valiuta. Šie pinigai buvo suaukoti mūsų skaitytojų Tautos Fondui, kuriuos dabar Leidykla ir perveidė pagal jų paskyrimą.

A.L. Leidykla

"AŠ UŽ TAVĖS NETEKĖSIU" (pagal Gervazą Maukelę)

Taip dypuko sumanyta, Taip dypuko padaryta: "Reisy" knygelė nupirkdinta, Ir ant uodegėlės alga nulakdinta.

Aš už tavęs tai tekėčiau, Ir žiedelį tai mūyėčiau, Jeigu nors vestuvėms išsipagiriotum Ir kas savaitelę "džob" nekaitaliotum

Lietuvoj palikai Agotą, Rusų zonoj — Hildą, vakarų — [Brunhildą.

Tai tu paliksi mane jauną, Prieš tai pralakę mano svarelius.

Matilda

Namams Išigyti Adelaidėje Komisijos Atsišaukimas

Lietuviai!

Kas buvo, kai čia atvykome, ir kas dabar yra — didelis skirtumas. Šiandien ir darbo mes turime, gal nevisi, ir butą, o dažnas net ir savo namus.

Bet to dar mažai. Atvažiuavę čia, mes atsivežėme ir savo kultūrą. Ir čia, kaip Lietuvoje, mes norime būti savųjų tarpe. Mes norime: šokti, dainuoti, skaityti, mokytis, vaidinti. Žodžiu, norime savo lietuvių dvasio gyvenimu gyventi, jame augti ir tvirtėti.

Ar galime tai? Taip, galime, bet mažai. Ir tą pačią kultūros dalį mes gauname su dideliu vargu ir dar didesnis išlaidomis. Nori, žmogus, skaityti ar matytis su savo draugais, nori jaunime pašokti, — nėra kur, nėra kaip. Išsilgimai savo dainų, muzikos, teatro ar paskaitų — lauk, kol ateis tavo eilė sailei gauti prieš pusę metų užsakytai. Kiek žūsta dėl to mūsų susirinkimų ir minėjimų ir kiek pinigų veltui išleidžiame, besinuomudami sales.

LIETUVIAI! Metinis mūsų bendruomenės susirinkimas, ant savęs patyręs tokią sunkią mūsų kultūros padėties, griežtai pasakė: "gana jos, mes eisime į savo namus! Jis pavedė tai padaryti Namams Išigyti Komisijai iš esančių Adelaidėje ir jos apylinkėje organizacijų atstovų. Darbu atlikti Komisija išrinko vykdomąjį organą — valdybą iš trijų narių: pirm. adv. V. Požėlos, išd. inž. K. Reisono ir sekr. kar.B. Marmukonio.

Valdyba nustatė toki savo darbų planą: žadinti visuomenėje reikalingumą savo buveinės, jos židinio; organizuoti namams išigyti akcinę bendrovę (po £ 1 už akciją); surinkti namams £ 10,000; Savings Bank'e atidaryti jiems einamąją sąskaitą visu trijų valdybos narių vardu; skelbti žinias apie gautąsias sumas; numatyti miesto centre ar arti jo namams vietą ir, susirinkus pakankamai sumai depozito, sušaukti pirmąjį visuotinį akcininkų susirinkimą ir jam pavestį tolesnį namų rūpestį; bet jei nesurinktų nei depozito, tai su padėka davėjams gražinti pinigus.

Iš to plano Valdyba jau atliko šitai: paruošė akcines bendrovės įstatus, Savings Bank'e atidarė Valdybos vardu (N.J. 39628) einamąją sąskaitą ir organizavo pinigų rinkimą; sekmedieniais (ir be to dar visomis kitomis progomis) po pamaldų šv. Juozapo salėje Namams Išigyti Komisijos nariai priminė pinigus. Pasakėme: organizavo pinigų rinkimą. O kodėl ne akcijų rinkimą? Įstatymas taip reikalauja. Jis draudžia viešai rinkti akcijas, kol nėra iregistruota akcinės bendrovės įstatų. Valdyba gi tik ruošia tam kelią: renka pinigus, kvituoja juos įneša į banko einamąją sąskaitą. Čia tos Valdybos kuri bus akcininkų išrinkta, dalykas perkelti davėjų pinigus į bendrovės akcijas.

Lietuviai! Čia atvykę mes turėjome vargo. Tačiau po metų, kitų jis nesutrugdė mūsų sau išigyti ir butus ir namus. Kas sulaukys mus nuo tolesnės pažangos: nebe sau, bet visai mūsų bendruomenei namus pastatyti? Duodami po £ 1 ir daugiau, ilgainiui mes surinksim ir visą reikiamą sumą. Sunki tik pradžia. Bet vienybėje būdami, mes nugalėsime ir šitą sunkumą. Ryžkimės tik!

Pasirašė atstovai:
Australijos Lietuvių Bendruomenės Adelaidės Apylinkės V. Cepiliauskas.
Adelaidės Lietuvių Sporto Klūbas "Vytiš" B. Marmukonis, ...
Adelaidės Lietuvių Tautinių Šokių Sambūris J. Naujalis, ...

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Adelaidės Skyrius J. Riaba.

Lietuvių Karių Sąjunga "Ramovė" Alb. Levickis.

Lietuvių Katalikų Dągija J. Vasiliauskas.

Australijos Lietuvių Studentų Sąjunga Adelaidės Skyrius S. Čibiras.

Lietuvių Teatras — Studija V. Ratkevičius.

Lietuvių Teisininkų Draugijos Užsienyje Australijos Skyrius V. Požėla.

Mazosios Lietuvos Bičiulių Draugijos Adelaidės Skyrius B. Lukavičius.

Moterų Sekcija prie Australijos Lietuvių Bendruomenės Adelaidės Apylinkės M. Navakienė

Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Adelaidės Skyrius K. Reisonas.

Adelaidės Lietuvių Choras "Lituania L. Gerulaitis

Sambūris "Šviesa" Adelaidės Skyrius R. Maziliauskas.

JAU PATS LAIKAS
pratesti prenumeratą
AUSTRALIJOS LIETUVIO
II pusmečiui!

Publicitas Co. (Reg.)

BOX 1656-M, G. P. O., ADELAIDE, S. A.
267 Angas St. City. — Tel. :CEN 1891)

Darbo valandos:
Kas dieną nuo 9.00 iki 11.00 ryto
Pirmadieniais taip pat nuo 5.00 iki 8.00 vakaro.
Seštadieniais nuo 10.00 iki 1.00

KNYGOS, ŽURNALAI IR LAIKRAŠČIAI VISOMIS EUROPOS KALBOMIS

LIGONIŲ KASOS AGENTAI
INFORMACIJOS IR VERTIMŲ BIURAS
(Sutvarkomi dokumentai išvykimui į užjūrius, etc.)

Alus buteliuose

ir KITI GERIMAI
PRISTATOMI
I NAMUS

BET KUR ADELAIDĖJE AR PRIEMIESČIUOSE
(pristatymas nemokamas)
SKAMBINKITE

Cen 1253

Hotel Angas

78 ANGAS ST. ADELAIDE